

છગનલાલ ભાતીરામ શાહ કૃત

—: પાંચમા ધોરણ માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક”

ભાગ ૬.

૫૭

ત્રીજા હક સ્વાધીન

ક્રમ ૦-૪-૦

ધોરણ બીજું

એપ્રિલ

સને ૧૯૨૭.

મી ચોપડી

ટેશન શિક્ષક

૨ આન.

૨૨

છગનલાલ ભાતીરામ શાહ

“મુખગણિત શિક્ષક” વગરેના કર્તા—શાહપોર—મુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૫૬૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મુખગાથાત મિહિર ભાગ ૬

વિષય મીઠાઈ : ૮૪૪ : ૩૩૫

દેશી રાજ્યોમાં ટેકસ્ટ બુક્સ, ઇનામ અને લાયબ્રેરી માટે
મંજૂર થયેલો અને કેળવણી ખાતાના અધિકારી સાહેબો
તેમજ વિદ્વાન સદ્ગુરુઓના ઉત્તમ સર્ટિફિકેટ પામેલો

—: પાંચમા ધોરણનો :—

મુખ્યગણિત શિક્ષક ભાગ ૬

૮ના ગુણોત્તરની સંપૂર્ણ નોંધ સાથે, તમામ ગુણોત્તરના
લેખાં ફક્ત ગ્રજીવ રીતથી ગણી શકાય એવી
નવીન સરળ યુક્તિઓ.

રચનાર:—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“ડિક્ટેશન શિક્ષક” વગેરેના કર્તા.

રચનારનું ઠેકાણું:—શાહપોર-મુરત.

૧૮૬૭ના ૨૫ મા એક્ટ મુજબ રજીસ્ટર કરાવ્યું છે.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર-મુરત.

રચનારે સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા

છાપનાર—ગોવિંદજી હાધાભાઈ નાયક.

છાપવાનું ઠેકાણું—શ્રી “અનાવિદ્ય ખંધુ” પ્રી. પ્રેસ પરાનપુરી
ભાગળ, ભજીવાળી પોળ, અનાવિદ્ય લોન્ગી-આલમ-મુરત.

આવૃત્તિ ૬ મી

સંવત ૧૯૫૦] કિંમત ૦-૪-૦ પોસ્ટેજ ભુદ્ધ [૧૯૨૭

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય ભૂગોળની

૧૩૫૬૫

ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંમત પ્રશ્નોત્તરમાળામાં શું શું છે ?

દેશની વ્યાખ્યા, હિંદુસ્તાનની પાછલી હકીકત તથા નામ પાડવાનું કારણ, સીમા, વિસ્તાર, કુદરતી ભાગો, હિંદમાં કેટલી તરેહનાં રાજ્યો છે તે, તથા તેનું ક્ષેત્રફળ, બ્રિટિશ હિંદના રાજકીય ભાગ, દેશી સ્વતંત્ર રાજ્યો, પરદેશી સ્વતંત્ર રાજ્યો, દેશી ખંડીયા રાજ્યો, પર્વતો, જવા આવવાના માર્ગ, (ધાદ), પર્વતનાં શિખરો, હવા ખાવાનાં સ્થળો, મેદાનો, ઉચ્ચ પ્રદેશ, ખીણો, રણ, નદીઓ, નદીઓ વિષે વિશિષ્ટ હકીકત, નદીની શાખાઓ, પવિત્ર નદીઓ, દેવચામ, નદીઓના મૂળ, ઉત્તરમાંથી, દક્ષિણમાંથી, પૂર્વમાંથી અને પશ્ચિમમાંથી નીકળતી નદીઓ, જળક્ષેપ પ્રદેશ, કિનારા, ખંદરો, ભૂશિરો, સમુદ્ર, અખાત, ઉપસાગર, સામુદ્રધુનીઓ, ખેટો, દ્વીપકલ્પ, સરોવર, જંગલનાં ઠંકાણાં, જૈન, પારસી, મુસલમાન, ને શીખનાં જંગલના સ્થળ. ચારે દિશામાં આવેલાં જંગલનાં સ્થળ, રણક્ષેત્રો, છાવણીઓ, આખો-હવા, હવા ને તેની લોક પર તથા પાક પર અસર, તાપ, ટાઢ, વરસાદ, મુખ્ય પેદાશ, ખેતીની પેદાશ, વનસ્પતિ પેદાશ, ખનીજ પેદાશ, પ્રાણી પેદાશ, પ્રાણીઓ, મુખ્ય ધંધા, મુખ્ય ઉદ્યોગ, ભાષા, ધર્મો, હુજર, રાજ્ય વ્યવસ્થા, ગવર્નરોની દેખરેખ નીચેનાં દેશી રાજ્યો; રજપુત, મરઠી, મુસલમાની, શીખ ને બદ લોકોનાં રાજ્યો; ઉપજ, ખરચ, ભરકર, યુનિવર્સિટી, ભૂતજ, મોટી સડકો. વાઈસરોયની દેખરેખ નીચેનાં રાજ્યો, દરેક રાજકીય ભાગમાં આવેલાં પ્રખ્યાત સ્થળો પ્રખ્યાતિ સાથે, વિવિધ રસિક પ્રશ્નો, પરીક્ષક પ્રશ્નો.

કિંમત ચાર આના.

પ્રકરણ ૧.

મનાયત ૧.

નીચેની સંખ્યાના ગુણોત્તર કાઢો.

શ્રીઓ : એ આની	શ્રીઓ : ૩ પાછ	આનો : ૨ ઉપઆના
શ્રીઓ : ૧૨૧ દોકડા	શ્રીઓ : ૨૫ બદામ	આનો : ૧૨૧ બદામ
શ્રીઓ : ૧૦ સુ૦ પૈસા	શ્રીઓ : ૪ ઉપઆના	આનો : ૧૦ બદામ
શ્રીઓ : ૧૦ દોકડા	શ્રીઓ : ૨ પાઈ	આનો : ૦૧ સુ૦ પૈસા
શ્રીઓ : ૮ સુ૦ પૈસા	શ્રીઓ : ૧ દોકડા	આનો : ૧ પાઈ
શ્રીઓ : ૧૬ પાઈ	શ્રીઓ : ૫ દોકડા	આનો : ૧ ઉપઆનો
શ્રીઓ : ૧ આનો	શ્રીઓ : ૩ સુ૦ પૈસા	આનો : ૬૧ બદામ
શ્રીઓ : ૬૧ દોકડા	શ્રીઓ : ૬૫ આના	આનો : ૫ બદામ
શ્રીઓ : ૫ સુ૦ પૈસા	શ્રીઓ : ૬૫ દોકડા	આનો : ૦૧ સુ૦ પૈસા
શ્રીઓ : ૫ દોકડા	શ્રીઓ : ૩ સુ૦ પૈસા	આનો : ૦૧ પાછ
શ્રીઓ : ૪ સુ૦ પૈસા	શ્રીઓ : ૬૫ આના	આનો : ૬૫ ઉપઆના
શ્રીઓ : ૮ પાઈ	શ્રીઓ : ૬ પાછ	આનો : ૧૦ બદામ
શ્રીઓ : ૬૫ આના	શ્રીઓ : ૧ ઉપઆનો	આનો : ૦૧ ઉપઆનો
શ્રીઓ : ૩ સુ૦ પૈસા	શ્રીઓ : ૧૧૧ પાછ	આનો : ૨૧ બદામ
શ્રીઓ : ૩૦ દોકડા	શ્રીઓ : ૫ બદામ	આનો : ૦૧ પાછ
શ્રીઓ : ૬ પાછ	શ્રીઓ : ૦૧ સુ૦ પૈસા	આનો : ૦૧ ઉપઆનો
શ્રીઓ : ૨૧૧ દોકડા	શ્રીઓ : ૬૫ આના	આનો : ૨૫ વીસવાસી
શ્રીઓ : ૨ સુ૦ પૈસા	શ્રીઓ : ૩ સુ૦ પૈસા	આનો : ૧ પાછ
શ્રીઓ : ૪ પાછ	શ્રીઓ : ૬૦ દોકડા	આનો : ૧ બદામ
શ્રીઓ : ૧ પૈસા	આનો : ૧ અધેલો	આનો : ૫ બદામ

૪] ત્રીજા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” અઢી આના.

આનો : $\frac{2}{3}$ ઉપઆનો	પૌંડ : ૦૧૧ પેની	શેર : ૪ રૂ. બાર
આનો : $\frac{2}{3}$ અદામ	પૌંડ : $\frac{2}{3}$ કાર્ધિંગ	મણુ : ૫ શેર
આનો : $\frac{2}{3}$ ઉપઆનો	શિલિંગ : ૧૧૧ પેન્સ	મણુ : ૨૧૧ શેર
આનો : ૧ ઉંઉં આ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેન્સ	મણુ : ૧૧ શેર
આનો : વીસવાસી	શિલિંગ : ૧ પેની	મણુ : શેર ૦૧૧
આનો : $\frac{2}{3}$ ઉપઆનો	શિલિંગ : ૦૧૧૧ પેની	મણુ : શેર ૦૧
આનો : $\frac{2}{3}$ અદામ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	મણુ : ૦૧ શેર
પૌંડ : ૨૧૧ શિલિંગ	શિલિંગ : ૨ કાર્ધિંગ	એકર : ૨૧૧ ગુંદા
પૌંડ : ૨ શિલિંગ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	એકર : ૧૧ ગુંદા
પૌંડ : ૧ શિ. ૮ પેન્સ	શિલિંગ : ૧૧૧ કાર્ધિંગ	એકર : ૧૦ આના
પૌંડ : ૧૧ શિલિંગ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	એકર : ૨૧૧ આના
પૌંડ : ૧ શિલિંગ	શિલિંગ : ૧ કાર્ધિંગ	એકર : ૪ ગુંદા
પૌંડ : ૧૦ પેન્સ	શિલિંગ : ૦૧૧૧ કાર્ધિંગ	એકર : ૨ આના
પૌંડ : ૮ પેન્સ	શિલિંગ : ૦૧૧ કાર્ધિંગ	માઇલ : ફર્લાંગ
પૌંડ : ૭૧૧ પેન્સ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	માઇલ : ૦૧૧ ફર્લાંગ
પૌંડ : ૬ પેન્સ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	માઇલ : ૦૧ ફર્લાંગ
પૌંડ : ૫ પેન્સ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	માઇલ : ૫ પોલ
પૌંડ : ૩૧૧૧ પેન્સ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ કાર્ધિંગ	માઇલ : ૧૧ પોલ
પૌંડ : ૨૧૧ પેન્સ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	માઇલ : પોલ
પૌંડ : $\frac{2}{3}$ પેન્સ	શિલિંગ : $\frac{2}{3}$ પેની	ફર્લાંગ : ૫ પોલ
પૌંડ : ૨ પેન્સ	શેર : નવટાંક	ફર્લાંગ : ૨૧૧ પોલ
પૌંડ : ૧ પેની	શેર : અઘોળ	ફર્લાંગ : ૧૧ પોલ
પૌંડ : ૩૧૧૧ કાર્ધિંગ	શેર : ૧૧ રૂ. બાર	ફર્લાંગ : ૫ પોલ

ચોથા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના. [૫

૩૩ : ૨૧૧ પોલ	૧૦૩ : ૨૧૧ પેનીવેટ	ગદિઆણો : ૦૧ વાલ
૩૩ : ૧૧ પોલ	૧૦૩ : ૨ પેનીવેટ	ગદિઆણો : ૦૧૧૧ રતી
માણી : ૧૧૧ મણ	૧૦૩ : ૧ પેનીવેટ	એવોડુ પોષઝ વજનનુ
માણી : ૦૧૧૧ મણ	૧૦૩ : ૧૮ ઐન	૧૦૩ : ૨ ઐસ
માણી : ૧૫ શેર	તોલો : ૦૧૧૧ માસો	૧૦૩ : ઐસ
માણી : ૭૧૧ શેર	તોલો : ૦૧૧ માસો	૧૦૩ : ૦૧ ઐસ
માણી : શેર ૧૧૧૧	તોલો : વાલ	૧૦૩ : ૦૧ ઐસ
માણી : ૪ શેર	તોલો ૧૧૧ રતી	૧૦૩ : ૧ દ્રામ
માણી : ૨ શેર	વર્ષ : ૧૧૧ માસ	૬૨૦ : ૨ પાયલી
માણી : ૧૧૧ શેર	વર્ષ : ૦૧૧૧ માસ	૬૨૦ : પાયલી
ઐસ : ૧૧૧ ડઝન	વર્ષ : ૩૬ દિવસ	૬૨૦ : ૦૧ પાયલી
ઐસ : ૦૧૧૧ ડઝન	વર્ષ : ૧૧૧ દિવસ	૬૨૦ : ૦૧ પાયલી
ડઝન : ૧૧૧ નંગ	કુટ : ૧૧૧ ઇંચ	૬૨૦ : ૦૧ શેર
ડઝન : ૦૧૧૧ નંગ	કુટ : ૦૧૧૧ ઇંચ	ખાંડી : ૨૧૧ મણ
એપોથીકરી તોલ	કળશી : ૨ મણ	ખાંડી : ૧૧ મણ
૧૦૩ : ૧૧૧ ઐસ	કળશી : મણ	ખાંડી : ૧૫ શેર
૧૦૩ : ૦૧૧૧ ઐસ	કળશી : ૦૧૧ મણ	ખાંડી : ૧૨૧૧ શેર
૧૦૩ : ૩ દ્રામ	કળશી : ૦૧ મણ	ખાંડી : શેર ૩) =
૧૦૩ : ૧૧૧ દ્રામ	કળશી : ૨૧૧ શેર	ખાંડી : ૨ મણ
ટ્રોય વજનનુ તોલ	કળશી : ૨ શેર	ખાંડી : ૨૧૧ શેર
૧૦૩ : ૧૧૧ ઐસ	કળશી : ૧૧૧ મણ ૪ શેર	ખાંડી : ૨ શેર
૧૦૩ : ૦૧૧૧ ઐસ	ગદિઆણો : ૨ વાલ	ખાંડી : ૧૧૧ શેર
૧૦૩ : ૭૧૧ પેનીવેટ	ગદિઆણો : વાલ	ભાર : ૧૧ ધડી
૧૦૩ : ૩૧૧૧ પેનીવેટ		

૬] પાંચમા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના.

ભાર	: ૧૧૧ મણુ	રીમ	: ૨ તાવ	સેંકડો	: ૬૧ નંગ
ભાર	: ૦૧૧૧ મણુ	રીમ	: ૧૧૧ તાવ	સેંકડો	: ૧૦ નંગ
ભાર	: ૧૫ શેર	ગજ	: ૩ તસુ	હજાર	: ૧૨૫ નંગ
ભાર	: ૩૧૧ શેર	ગજ	: ૧૧૧ તસુ	હજાર	: ૬૨૧ નંગ
ભાર	: ૨ ઘડી	ગજ	: ૦૧૧૧ તસુ	હજાર	: ૩૧૧ નંગ
ભાર	: ૪ શેર	ગજ	: ૦૧૧૧ આંગળ	હજાર	: સેંકડો
ભાર	: ૩ શેર	વીંધુ	: ૨૧૧ વસા	ગાંસડી	: ૧૧ રીમ
ટાંક	: ૩ રતી	વીંધુ	: ૧૧ વસા	ગાંસડી	: ૧૨૧૧ ધા
ટાંક	: ૧૧૧ રતી	વીંધુ	: ૧૨૧૧ કાઠી	ગાંસડી	: ૬૧ ધા
ટાંક	: ૦૧૧૧ રતી	વીંધુ	: ૬૧ કાઠી	ગાંસડી	: ૧ રીમ
ટાંક	: ૬ આના	વીંધુ	: ૨ વસા	ખેડીઉં	: ૪ મણુ
ટાંક	: ૧૧૧ આના	વસા	: ૨૧૧ વસા	ખેડીઉં	: ૨ મણુ
કોડી	: ૨૧૧ નંગ	વસા	: ૧૧ કાઠી	ખેડીઉં	: મણુ
કોડી	: ૧૧ નંગ	ગાલ્લી	: ૩૧૧૧ મણુ	ખેડીઉં	: ૦૧૧ મણુ
ધા	: ૩ તાવ	ગાલ્લી	: ૭૫ શેર	ખેડીઉં	: ૫ શેર
ધા	: ૧૧૧ તાવ	ગાલ્લી	: ૩૭૧૧ શેર	ખેડીઉં	: ૧૨૮ શેર
ધા	: ૦૧૧૧ તાવ	ગાલ્લી	: ૧૮૧૧૧ શેર	ખેડીઉં	: ૪ શેર
રીમ	: ૨૧૧ ધા	ગાલ્લી	: ૩ મણુ	તાલો	: ૪ વાલ
રીમ	: ૧૧ ધા	ગાલ્લી	: ૫ શેર	તાલો	: ૨ વાલ
રીમ	: ૧૫ તાવ	મહીનો	: ૩૧૧૧ દિવસ	તાલો	: ૧ વાલ
રીમ	: ૭૧૧ તાવ	મહીનો	: ૩ દિવસ	તાલો	: ૦૧૧ વાલ
રીમ	: ૨ ધા	સેંકડો	: ૧૨૧૧ નંગ		

ખીજી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના. ૭

મનોચત્ર ૨.

૧) શેરના ૩. ભાર કેટલા ?	૨૩) શેર : ખાંડી
૨) શેર : ૩૧. ભાર.	૨૪) કેટલા શેરની માણી ?
૩) મણુના ૩૧. ભાર કેટલા ?	૨૫) કેટલી રતીનો તોલો ?
૪) મણુના નવટાંક કેટલા ?	૨૬) કેટલી રતીનો માસો ?
૫) મણુ : ૩૧. ભાર.	૨૭) કેટલી રતીનો ગદિઆણો ?
૬) મણુ : નવટાંક.	૨૮) શેરના નવટાંક કેટલા ?
૭) મણુના શેર કેટલા ?	૨૯) શેરના અધોળા કેટલા ?
૮) ખાંડીના શેર કેટલા ?	૩૦) મણુની પાંચશેરી કેટલી ?
૯) ભારના શેર કેટલા ?	૩૧) મણુની અટીશેરી કેટલી ?
૧૦) કળશીના શેર કેટલા ?	૩૨) મણુની સવાશેરી કેટલી ?
૧૧) ગાલ્લીના શેર કેટલા ?	૩૩) મણુના અધોળા કેટલા ?
૧૨) બેડીઆના શેર કેટલા ?	૩૪) ૩૬ દિવસ : ૧ વર્ષ
૧૩) ગદિઆણાની રતી કેટલી ?	૩૫) ૫ ગુંડા : એકર
૧૪) માસાની રતી કેટલી ?	૩૬) ૫ પોલ : માધલ
૧૫) માણી : શેર	૩૭) ૧૧ મણુ : બેડીઈ
૧૬) કળશી : શેર	૩૮) ૧૧ રતી : તોલો
૧૭) ખાંડી : શેર	૩૯) ૬૪ શેર : કળશી
૧૮) ભાર : શેર	૪૦) કળશીની અશેરી કેટલી ?
૧૯) ગાલ્લી : શેર	૪૧) ૭૫ શેર : ગાલ્લી
૨૦) બેડીઈ : શેર	૪૨) ૨ વસા : વીંધુ
૨૧) વર્ષના દિવસ કેટલા ?	૪૩) ગાલ્લીમાં ૫ શેર કેટલીવાર
૨૨) વર્ષ : દિવસ	૪૪) ગાલ્લી : ૫ શેર

૯] ત્રીજી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના.

૪૫) ર ઘા : રીમ	૫૩) વર્ષ : ૧૧૧ દિવસ
૪૬) રીમ : ર ઘા	૫૪) ૧૧૧ ખાંડી : ૭૧ શેર
૪૭) બેડીઆની ૫ શેરી કેટલી ?	૫૫) ૧૧ ભાર : ૧૧૧ મણુ
૪૮) ભાર : મણુ	૫૬) ૧ ગજ : ૧૧૧ તસુ
૪૯) કળશી : બેડીઉં	૫૭) ૩ અઘોળ : ૧૧૧ મણુ
૫૦) ગાદ્દી : ખાંડી	૫૮) ૨૧૧ નવટાંક : ૨૧૧ મણુ
૫૧) કાઉન : પૌંડ	૫૯) ૨૧ ગાદ્દી ; ૧૧૧ શેર
૫૨) પૌંડના કાઉન કેટલા ?	૬૦) ૧૧ પૌંડ : ૧૧ શિલિંગ

६१) फेटना झड़िंग होय तो शिलिंग थाय ?

૬૨) નીચેના રૂપીઆની કિંમત કહો.

[illegible]

(3) રૂ, લૂ, ઝ, જાં, ફ, ટ, વરૂ, વફ, રઠ, રધ, ળઠ, ળપ, ળઠ, ળટ,
પઠ, વૃઠઠ, આનાની કિંમત કહો.

૬૪) જાણ પાંડમાં ૨૧૧ પાંડ ઉમેરતાં જે જવાબ આવે તેનું ૭

શિલિંગ ૩ પેન્સ સાથે ગુણોત્તર શું ?

૬૫) ૩. ડાઝા માંથી ૩. ૦) ડા ડાઝ ડેર ડને જે ડાઝી રહે
તેનું ૩. ડાઝી સાથે ગુણોત્તર શું ?

૬૬) જા×જા નું રા×રા સાથે ગુણોત્તર શું ?

३७) '१॥ भण ते कटला शेरनुं गुणोत्तर ८ ?

૬૮) ૨ શેર ને કેટલા નવટાંકનું ગુણોત્તર ૮ !

६८) नवटांक ने डेटला सैरनुं गुणोत्तर ई ?

પહેલી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” અહીં આના. [૬

- ૭૦) ગાંસરી ને કેટલા રીમનું ગુણોત્તર ૧૦ ?
- ૭૧) સેંકડો ને કેટલા નંગનું ગુણોત્તર ૨૦ ?
- ૭૨) ૩ નવટાંક ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૬ ?
- ૭૩) ૧૧ રૂપિયા ને કેટલા આનાનું ગુણોત્તર ૮ ?
- ૭૪) કેટલા આનાને રૂપિયાનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
- ૭૫) ૩ રૂપિયાને કેટલી પાઇનું ગુણોત્તર ૪૮ ?
- ૭૬) કેટલા તોલા ને ૮ ગદિઆણાનું ગુણોત્તર ૧૬ ?
- ૭૭) કેટલી કળશી ને ૪ ભારનું ગુણોત્તર ૨ ?
- ૭૮) ૫ રૂપિયા ને કેટલી પાઇનું ગુણોત્તર ૧૬૨ ?
- ૭૯) ૭ શિકિંગ ને કેટલા પેન્સનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
- ૮૦) ૭ પેન્સ ને કેટલા શિકિંગનું ગુણોત્તર ૪૯ ?
- ૮૧) ૩૨ મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
- ૮૨) બેડીઉં ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
- ૮૩) કેટલા મણ ને ૫ નવટાંકનું ગુણોત્તર ૩૨૦ ?
- ૮૪) ૫ શેર ને કેટલી ખાંડીનું ગુણોત્તર ૪૯૦ ?
- ૮૫) કેટલા ગ્રોસ ને ૨૪ ડઝનનું ગુણોત્તર ૨ ?

સૂચના—૮૬ થી ૯૫ સવાલના જવાબ અનેક આવશે ?

- ૮૬) કેટલા રૂપિયા ને કેટલા આનાનું ગુણોત્તર ૪ ?
- ૮૭) કેટલા મણને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
- ૮૮) કેટલાં બેડીઆં ને કેટલી કળશીનું ગુણોત્તર ૮ ?
- ૮૯) કેટલા આના ને કેટલી પાઇનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
- ૯૦) કેટલા મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૧૬ ?

૧૦] બાળપોથીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” બે આના.

- ૯૧) કેટલા તોલા ને કેટલા વાલનું ગુણોત્તર ૮ ?
૯૨) કેટલી ગાલ્લી ને કેટલા મણનું ગુણોત્તર ૩૦ ?
૯૩) કેટલી ખાંડી ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ !
૯૪) કેટલા પૌંડ ને કેટલા શિલિંગનું ગુણોત્તર ૨૦ ?
૯૫) કેટલા શિલિંગ ને કેટલા પેન્સનું ગુણોત્તર ૧૨ ?

હિંદુસ્તાનની સા. ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ૪ આના.
પાંચમી યોપડીના ડિક્ટેશન શિક્ષક ચાર આના.

પ્રકરણ ૨. કસર.

વ્યવહારમાં પદાર્થોની કિંમતની આપ લેચલણી નાણાંથી કરવામાં આવે છે. નાણામાં હલકામાં હલકું નાણું પાછ છે. ના પાછથી ઉપરાંત થાય તો આખી ગણી લેવામાં આવે છે, પણ ના પાછથી ઝાંઝી થાય તો છોડી દેવામાં આવે છે.

હિસાબ દોકડા, બદામ, વીસવાસીથી ગણવામાં આવે છે. તેમાં પણ ઉપર મુજબ કસર મૂકવી. જવાબ દોકડા, બદામ અને વીસવાસીમાં ન માંડતાં તેનું નાણું કરી રૂપીઆ, આના, પાઈમાં માંડવો.

પ્રકરણ ૩.

તમામ ગુણોત્તરમાં લાગુ પડતી કુંચીઓ.

૧) ભારે પરિમાણ ઉપરથી હલકા પરિમાણની કિંમત કાઢવાની રીત:—

ભારે પરિમાણની કિંમતને, ભારે પરિમાણ અને હલકા પરિમાણના ગુણોત્તરે ભાગવા, ભાગાકાર ભારે પરિમાણ કિંમતની જાતનો આવશે. જેમકે દા. ૧) ૩૦ રપા એ તોલો તો ૪ વાલનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂ. ૨પા ને ભારે પરિમાણ તોલો અને હલકા પરિમાણ ૪ વાલના ગુણોત્તર ૮ એ ભાગ્યા. $૨પા \div ૮ = ૩.૧૨૫$ આના = રૂ. ૩.૧૨૫ જવાબ આવ્યો. (૨પા રૂપીઆને ૮૫ થી ગુણવા અથવા ૨પા ને ૮ * રૂપીઆએ ગુણવા એ બરાબર છે. હવે ૮ રૂપીઆ એટલે એ આના, માટે $૨પા \times ૮ = ૨૦૦$ આના = રૂ. ૨૦૦) દા. ૨) રૂ. ૬૩) ગાલી તો ૧૨ શેરનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂ. ૬૩) ને ભારે પરિમાણ ગાલી અને હલકા પરિમાણ ૧૨ શેરના ગુણોત્તર ૧૦૦ એ ભાગ્યા. $૬૩ \div ૧૦૦ = ૦.૬૩$ આના = રૂ. ૦.૬૩ દોકડો. બા = ૦.૬૩ દોકડો જવાબ. (૬૩ રૂપીઆ $\times \frac{૧}{૧૦૦} = ૦.૬૩$ આના = રૂ. ૦.૬૩) રૂ. ૬૩ રૂપીઆ = ૧ દોકડો માટે $૬૩ \times ૧ = ૬૩$ દોકડો = રૂ. ૬૩) બા = ૦.૬૩ દોકડો)

દા. ૩) જા ખાંડીના ૫૦ રૂપીઆ તો ૩૦ શેરનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂ. ૫૦ ને, ભારે પરિમાણ જા ખાંડી

*ગુણોત્તર એ સાદી સંખ્યા છે. છતાં આ રીતમાં તેને વિશેષ (પરિમાણવાળી) સંખ્યા ગણી લેવામાં આવે છે માટે પહેલી સંખ્યા જે વિશેષ સંખ્યા છે તેને સાદી સંખ્યા ગણી લેવી જોઈએ. કારણ ૨૫૬ છે જેમકે ૫ રૂપીઆ $\times ૨ = ૧૦$ રૂપીઆ અથવા $૫ \times ૨ = ૧૦$ રૂપીઆ ૧૦ રૂપીઆ છે.

૧૨] પાંચમી ચોપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” ચાર આના.

અને હલકા પરિમાણ ૩૦ શેરના ગુણોત્તર ૨૦૦ એ ભાગ્યા. $૫૨૫ \div ૨૦૦ = ૨.૬૨૫$ દોઢકડા. કારણ ૩૫૫ આનો ૨૦૦ મો ભાગ ૦.૫ દોઢકડો છે, માટે $૫૨૫ \times ૦.૫ = ૨.૬૨૫$ દોઢકડા = ૩. ૦ ૧૧ દોઢકડો જવાબ.

૨) હલકા પરિમાણ ઉપરથી ભારે પરિમાણની કિંમત કાઢવાની રીત:—

હલકા પરિમાણની કિંમતને, હલકા પરિમાણ અને ભારે પરિમાણના ગુણોત્તરે ભાગવા. ભાગાકારહલકા પરિમાણના કિંમતની જાતને આવશે. જેમકે દા. ૧) ૩. ૦) ના નું ૧૧ શેર તો મળુનું શું ?

હલકા પરિમાણની કિંમત ૨૫ આનાને, હલકા પરિમાણ ૧૧ શેર અને ભારે પરિમાણ મળુના ગુણોત્તર $\frac{૩૬}{૧૧}$ થી ભાગ્યા. $૨૫ \div \frac{૩૬}{૧૧} = ૨૫ \times \frac{૧૧}{૩૬} = ૮.૦$ આના = ૩. ૫) જવાબ. અથવા ૨૫×૩૬ આના = ૨૫×૨ ૩૫૫આ = ૫ ૩૫૫આ.

દા. ૨) ૩. ૦) ના નું શેર તો મળુનું શું ?

હલકા પરિમાણની કિંમત ૨૫ આનાને, હલકા પરિમાણ શેર અને ભારે પરિમાણ મળુના ગુણોત્તર $\frac{૩૬}{૧૧}$ થી ભાગ્યા. $૨૫ \div \frac{૩૬}{૧૧} = ૨૫ \times \frac{૧૧}{૩૬} = ૮.૦$ આના = ૩. ૫) જવાબ.

દા. ૩) ૭૫ શેરના ૬ આના ૩ ખાંડીનું શું ?

હલકાના પરિમાણની કિંમત ૬ આનાને, હલકા પરિમાણ ૭૫ શેર અને ભારે પરિમાણ ૩ ખાંડીના ગુણોત્તર $\frac{૩૬}{૧૧}$ થી ભાગ્યા તો $૬ \div \frac{૩૬}{૧૧} = ૬ \times \frac{૧૧}{૩૬} = ૧.૮૨$ આના = ૩. ૧૨૦ અથવા ૬×૧૨૦ આના = ૬×૨૦ ૩૫૫આ = ૧૨૦ ૩૫૫આ જવાબ.

૩) કિંમત ઉપરથી વજન કાઢવાની રીત.

જેટલું વજન આપ્યું હોય અને જેટલી કિંમતનું લેવું હોય

પહેલા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” પોણા બે આના. [૧૩

તે બેનો ગુણાકાર કરવો, પછી તે ગુણાકારને આપેલી દિંમતે ભાગ વાધી જવામ આપેલા વજનની જાતનો આવશે.

દા. ૧) રૂ. ૪૫માં ૧૧ ગાલ્લી મક મળે તો રૂ. ૩)માં કેટલા આવશે ? $૧૧ \times ૩ = ૪૧$. $૪૧ \div ૪૫ = \frac{૧}{૬}$ ગાલ્લી = ૩ મળુ જવામ.

દા. ૨) રૂ. ૭૨નું ૧૧ કળશી તો રૂ. ૬)નું કેટલું ? $૧૧ \times ૬ = ૬૬$. $૬ \div ૭૨ = \frac{૧}{૧૨}$ કળશી = ૨ મળુ જવામ.

દા. ૩) રૂ. ૧૧ના ૨૫ નંગ તો રૂ. ૪)ના કેટલાં ? $૨૫ \times ૪ = ૮૪$. $૮૪ \div ૧૧ = ૭$ ૨ નંગ જવામ.

દા. ૪) રૂ. ૫૨માં ૧૧ ગાલ્લી ગુવાર મળે તો રૂ. ૧)ના માં કેટલી આવશે ? $૧૧ \times ૧) = ૧૧$ ૧૧. $૧૧ \div ૫૨ = \frac{૧}{૪}$ ગાલ્લી = ૩૭૫ શેર.

મનોધાન ૩

- ૧) એક આનાનું નવટાંક તો મળુનું શું ?
- ૨) રૂપીઆનું ૪ શેર તો ભારનું શું ?
- ૩) વાલના સોનાનો રૂ. ૧૧૧ તો ૨૧૧ તોલાનું શું ?
- ૪) રૂ. ૭૧ હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું ?
- ૫) ડઝનના રૂ. ૦)ના તો ૨૧ ટ્રોસનું શું ?
- ૬) રૂ. ૧૦ નું ૧૦ શેર તો ગાલ્લીનું શું ?
- ૭) મહીનાના રૂ. ૧૭૧ તો ૧૦ દિવસનું શું ?
- ૮) ૭૧ વાલના રૂ. ૨૧૧ તો ૭૧ તોલાનું શું ?
- ૯) રૂ. ૬૦)નું ૨૧૧ ખાંડી તો રૂ. ૫)નું કેટલું ?
- ૧૦) રૂ. ૦)નું ૧૧ મળુ તો રૂ. ૧૫)નું કેટલું ?
- ૧૧) મળુના રૂ. ૨૧૧ તો રૂ. ૧૧)નું કેટલું ?
- ૧૨) રૂ. ૧૮૧૧નું ૨૦ મળુ તો રૂ. ૩૧૧નું કેટલું ?

- ૪૧) ૯૬ ખમીસની શીવડામણી રૂ. ૭૨ જેટી તો ૭ની કેટલી ?
 ૪૨) કેટલા પોણા હાય તો ૩૬ આખા થાય ?
 ૪૩) ૫૬ા ગજ કપડામાંથી ૧ા ગજના કેટલા રમાલ થાય ?
 ૪૪) રૂ. ૨૭ ના ૩૬ રમાલ મળ્યા તો એક રમાલનું શું પડ્યું ?
 ૪૫) કેટલા પોણે ૬૯ ? કેટલા પોણે ૨૯ ? કેટલા પોણે ૩૨ ?
 ૪૬) પોણા કેટલીવાર લખજે તો ૩૩૩૩ થાય ?
 ૪૭) ઘેડાને રાજ ૧૧૧ શેર ચંદી જોઈએ તો ૪૮ શેર કેટલા દિવસ ચાલે ?
 ૪૮) કેટલા પોણે ૯, ૧૧, ૨૭, ૪૨, ૭૨ ?
 ૪૯) ૩૯ પેંડામાંથી પોણા પોણા પેંડા કેટલા છોકરાને અપાય ?
 ૫૦) ૧૧૧ આનાનું શેર કાળું મળે તો રૂ. ૧૧૧ નું કેટલું આવે ?
 ૫૧) પોણો હજાર તે કેટલા ? પોણો સો લખો. પોણીસો લખો.
 ૫૨) કેટલા પોણા હાય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
 ૫૩) રૂ. ૧૧૧ શેરના બાવના ૩૦ શેર જીરને બદલે રૂ. ૧૧૧ શેરના બાવની કેટલી હોંગ આપવી ?

મનોચિત્ત ૩. સવાયાનું મુખગણિત.

- ૧) રૂપીઓ ને ચાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
 ૨) ૪૩૧૧ માં ૧૧ હોમેરીએ તો કેટલા થાય ?
 ૩) ૬૩૧૧ રૂપીઆ હતા ને મારા ભાઈ ૧૧ રૂપીઓ આપે તો મારી પાસે કેટલા રૂપીઆ થાય ?
 ૪) ૩૮૧૧+૧૧, ૬૭૧૧+૧૧, ૫૬૧૧+૧૧, ૭૭+૧૧ કેટલા ?
 ૫) ૧૧+૪૫, ૧૧+૪૭૧, ૧૧+૩૬૧, ૧૧+૭૮૧૧ કેટલા ?
 ૬) રૂ. ૭૮૧૧ છે, તેમાંથી સવા રૂપીઓ ખર્ચ્યા તો બાકી શું રહ્યું ?

- ૭) રૂ. ૪૫માંથી રૂ. ૧૧ ધર્મદા કર્યો તો કેટલા રહ્યા ?
- ૮) ૭૮૧-૧૧ ૧૭૧-૧૧, ૩૬૧-૧૧, ૧૦૦-૧૧ કેટલા ?
- ૯) ૪૦-૨૮૧, ૬૮૧-૬૭૧, ૮૨૧-૮૧૧, ૭૧-૭૦ કેટલા ?
- ૧૦) ૧૧ રૂપીઆમાં શું હમરીએ તો ૨૧ રૂપીઆ થાય ?
- ૧૧) રૂ. ૩૧૧ છે, ૫ કરવા છે તો કેટલા ખૂટે ?
- ૧૨) ૯૯×૧૧, ૭૭×૧૧, ૬૬×૧૧, ૫૫×૧૧, ૪૪×૧૧, કેટલા ?
- ૧૩) ૩૭×૧૧, ૬૭×૧૧, ૯૫×૧૧, ૭૦૦×૧૧, ૯૦૦×૧૧, કેટલા ?
- ૧૪) ૧૧ રૂપીએ શેર બદામ મળે તો ૨૯ શેર બદામનું શું બેસે ?
- ૧૫) એક બંડીમાં ૧૧ મળ ૪૫૬ નામ તો ૪૫ મળમાંથી કેટલી બંડી થશે ?
- ૧૬) એક મળુર રોજ ૧૧ રૂપીએ કમાય તો ૩૯ દિવસમાં શું કમાશે ?
- ૧૭) ૭૨ તપેલી લેવી છે. એક તપેલીનું વજન ૧૧ શેર થાય છે તો બધી તપેલીનું વજન કેટલા મણ થશે ? ૪૦ શેર = ૧ મણ
- ૧૮) રોજ ૧૧ શેર લોટ વપરાય તો મહીનામાં કેટલો વપરાશે ?
- ૧૯) એક છોકરો ૧૧ શેર દૂધ પીએ તો ૬૭ છોકરા કેટલું દૂધ પીશે ?
- ૨૦) ૩૩ રૂપીએ મણ બદામ મળે તો ૧૧ મણનું શું બેસશે ?
- ૨૧ સવાયાની અચરની પલાખી અચળી બોલો.
- ૨૨) સવાયાની અખેની પલાખી સવળી ને અચળી બોલો.
- ૨૩) ૯૯×૧૧થી ૭૭×૧૧ સુધી ઉઠા બોલો.
- ૨૪) જેટલા રૂપીઆ તેટલાજ પાવલા ૪૩ વખત લઈએ તો કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૨૫) રૂ. ૧૧નું ૧ શેર ધી મળે તો ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું આવે ?
- ૨૬) એક આનાનું ૧૧ શેર કેળું મળે તો રૂ. ૩૦નું કેટલું આવશે ?

૧૬] હિંદુસ્તાનની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

૩) ભારે એકમના પૌંડથી અઢીગણી શિલિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ શિલિંગ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. દોઢ પેન્સ. શિલિંગથી કેટલા ગણા પેન્સ પડે ? જ. દોઢગણા. ભારે એકમના શિલિંગથી કેટલા ગણા પેન્સ આપવા પડે ? જ. દોઢ ગણા. માટે ૮ના ગુણોત્તરમાં.

૪) ભારે એકમના શિલિંગથી દોઢ ગણા પેન્સ હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ પેન્સ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. ૦૧ ફાર્થિંગ. પેન્સથી કેટલા ગણા ફાર્થિંગ આપવા પડે ? જ. અડધા. માટે ૮ના ગુણોત્તરમાં.

૫) ભારે એકમના પેન્સથી અડધા ફાર્થિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે.

આગળ કુચીઓ કાઢવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

૩. ૧)નું મણુ તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૨ આના.

૩. ૨)નું ૧ મણુ તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૪ આના.

૩. ૫)નું ૧૬ મણુ તો બે મણુનું શું ? જ. ૧૦ આના.

૩. ૦)નું શેર તો નવટાંકનું શું ? જ. દોઢ પાઇ.

૩. ૦)નું ૧૧૧ શેર તો ૧૧૧ નવટાંકનું શું ? જ. ૧૧૧ પૈસો.

૧ પૈસાનું એક શેર તો ૧ નવટાંકનું શું ? જ. ૦૧ ઉપઆનો,

૭ પૈસાનું ૪ શેર તો ૪ નવટાંકનું શું ? જ. ૩૧ ઉપઆના.

હવે રૂપીઆના ભાવ પરથી ભારે પરથી હલકાની કુચીઓ કઢાવો,

ત્રીજી ચોપડીનો “ડિકટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના. [૧૭]

* રૂપીઆના ભાવ પરથી ભારે પરથી હલકાની કિંમત.

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી બમણા આનાનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

૨) જેટલા આનાનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી દોઢ ગણી પાછનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ

૩) જેટલા પૈસાનું જેટલું ભાર પરિમાણ તેથી ૦૧ ઉપઆનાનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

હલકાથી ભારે કેટલા ગણા છે ? જ. ૮ ગણા.

હવે જો હલકા એકમની કિંમત ૧ રૂ. ૧ આનો, ૧ પૈસો, ૧ પાછ, ૧ પૌંડ, ૧ શિલિંગ, ૧ પેન્સ, ૧ ફાર્થિંગ પડે તો ભારે એકમની કિંમત કેટલા ગણી પડે ? જ. ૮ ગણી. એટલે ? ૮ રૂ. ૮ આના=૦૧ રૂ. ૮ પૈસા=એ આના, ૮ પાછ, ૮ પૌંડ, ૮ શિલિંગ, ૮ પેન્સ, ૮ ફાર્થિંગ=૨ પેન્સ પડે. માટે.

૧) હલકા એકમની કિંમત ૧ રૂ. પડે તો ભારે એકમની શી ? રૂ. ૮)

૨) “ “ “ ૧ આનો “ “ “ “ ? રૂ. ૦૧

૩) “ “ “ ૧ પૈસો “ “ “ “ ? ૨ આના

૪) “ “ “ ૧ પાછ “ “ “ “ ? ૮ પાછ

૫) “ “ “ ૧ પૌંડ “ “ “ “ ? ૮ પૌંડ

૬) “ “ “ ૧ શિલિંગ “ “ “ “ ? ૮ શિ.

૭) હલકા એકમની કિંમત ૧ પેન્સ પડે તો ભારે એકમની શી ? ૮ પેન્સ

૮) “ “ “ ૧ ફાર્થિંગ “ “ “ “ ? ૨ પેન્સ

હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આનાથી ૦૧ રૂપીઆ. ૧) પૈસાથી બમણા આના, ૩) પાછથી

૧૮] ત્રીજા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” અઢી આના.

૦૧ આના અને બમણી પાછા ૪) કાર્ધિગથી બમણા પેન્સ.

આગળ કુચીઓ કઢાવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

૩. ૧)નું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૮ રૂ.

૩. ૨) નું ૩ નવટાંક તો ૩ શેરનું શું ? જ. ૧૬ રૂ.

૩. ૦)નું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૦૧ રૂ.

૩. ૦)નું ૩ નવટાંક તો ૩ શેરનું શું ? જ. ૧૧ રૂ.

૧ પૈસાનું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું ? જ. ૨ આના

૪ પૈસાનું ૫ નવટાંક તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૮ આના

૧ પાછનું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૮ પાછ

હવે રૂપીઆના ભાવપરથી હલકા પરથી ભારેની કુચીઓ કઢાવો.

* રૂપીઆના ભાવપરથી હલકાપરથી ભારે કિંમત—

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી ૮ ગણા રૂપીઆનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ

૨) જેટલા આનાનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી ૦૧ રૂપીઆનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ

૩) જેટલા પૈસાનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી બમણા આનાનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.

૪) જેટલી પાછનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી ૮ ગણી પાછનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.

ઉદાહરણ—

૧) રૂ. ૩)નું શેર તો નવટાંકનું શું ? જ. રૂપીઆથી બમણા આના.

માટે $૩ \times ૨ = ૬$ આના = રૂ. ૦૬

૨) ૫ આનાનું મથ તો ૫ શેરનું શું ? જ. આનાથી દોઢ ગણી

ચોથા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” ચાર આના. [૧૯

પાઈ. માટે $૫ \times ૧૧ = ૫૫$ પાઈ = ૩. ૦) ૦૧ ૧૧ પાઈ.

૩) ૨૧ પૌંડમાં ૧ માઇલ રેલવે દુરસ્ત થાય તો ૧ ફ્લૉગ રેલવે દુરસ્ત કરામણી શું ખર્ચ થશે ? જ. પૌંડથી ૨૧ ગણી શિલિંગ માટે $૨૧ \times ૨૧ = ૬૧$ શિલિંગ.

૪) ૩ શિલિંગમાં ૧ ઍસ દવા મળે તો દ્રામનું શું ?

જ. શિલિંગથી દોઢા પેન્સ માટે $૩ \times ૧૧ = ૪૧$ પેન્સ.

૫) ૪ પેન્સમાં ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૧ ફ્લૉગ મુસાફરીનું શું આપવું પડશે ? જ. પેન્સથી ૦૧ ફાર્થિંગ, માટે $૪ \times ૦૧ = ૨$ ફાર્થિંગ = ૦૧ પેન્સ;

૬) ૩ પેનું ૩ માસા તો દસ આનાનું કેટલું ? જ. ૩ પીઆથી બમણા આના છે. માટે માસા જેટલીજ રતી એટલે ૩ રતી = ૧ વાત.

૭) ૪ આનાનું ૨ શેર તો ૬ પાઇનું કેટલું ? જ. આનાથી દોઢ ગણી પાઈ છે, માટે શેર જેટલાજ નવટાંક એટલે ૨ નવટાંક.

૮) ૨ પૈસાનું ૩ શેર તો ૧ ઉપઆનાનું (૦૧૧ પાઇનું) કેટલું ? જ. પૈસાથી અડધા ઉપઆના છે, માટે શેર જેટલાજ નવટાંક એટલે ૩ નવટાંક = શેર ૦૮

૯) ૩. ૨ પેનું ૨ મણુ તો ૩. ૩) = માં કેટલું આવે ? જ. ૩ પીઆથી બમણા આના છે, માટે મણુથી બમણા પાંચ શેર એટલે ૦૧ મણુ

૧૦) ૬ આનાનું ૪ શેર તો ૯ પાઇનું કેટલું ?

જ. આનાથી દોઢી પાઈ છે, માટે શેર જેટલાજ નવટાંક એટલે ૪ નવટાંક = ૦૧ શેર.

૨૦] પાંચમા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” ચાર આના.

- ૧૧) રૂ. ૧) નું ૫ શેર તો મળુનું શું ? જ. રૂપીઆથી ૮ ઘણા રૂપીઆ. માટે ૮ રૂ.
- ૧૨) રૂ. ૦) નું નવટાંક તો શેરનું શું ? જ. આનાથી ૦૧૧ રૂપીઆ. માટે $૨ \times ૦૧૧ = ૨૨$ રૂ.
- ૧૩) ૩ પૈસાનું અધોળા તો અચ્છેરનું શું ? જ. પૈસાથી બમણા આના માટે $૩ \times ૨ = ૬$ આના = ૬. ૦) નું
- ૧૪) ૨ પાઈનું નવટાંક તો શેરનું ? જ. પાઈથી ૮ ગણી પાઈ. માટે $૨ \times ૮ = ૧૬$ પાઈ = ૩. ૦) નું ૧ પાઈ.
- ૧૫) ૦૧૧ પૌંડના બુશલ ઘઉં મળે તો ક્વાર્ટરનું શું ? જ. પૌંડથી ૮ ગણી પૌંડ માટે $૦૧૧ \times ૮ = ૮૮૮$ પૌંડ.
- ૧૬) ૧૧૧ શિલિંગમાં ગેલન કેરોસીન મળે તો બુશલ કેરોસીનનું શું ? જ. શિલિંગથી ૮ ગણી શિલિંગ માટે $૧૧૧ \times ૮ = ૮૮૮$ શિલિંગ = ૧૧૧ પૌંડ.
- ૧૭) ૩૧૧ પેન્સમાં ૧ ડ્રામ દવા મળે તો ૧ ઔંસનું શું ? જ. પેન્સથી ૮ ગણી પેન્સ, માટે $૩૧૧ \times ૮ = ૨૪૮૮$ પેન્સ = ૨૧૧ શિલિંગ.
- ૧૮) ૧૧ ક્વૌર્ટિંગમાં ૧ ડ્રામ દવા મળે તો ૧ ઔંસનું શું ? જ. ક્વૌર્ટિંગથી ૮ ગણી ક્વૌર્ટિંગ માટે $૧૧ \times ૮ = ૮૮$ ક્વૌર્ટિંગ = ૨૧૧ પેન્સ.
- ૧૯) ૩ આનાનું નવટાંક તો ૩ રૂપીઆનું કેટલું ? જ. આના જેટલાજ રૂપીઆ છે. માટે નવટાંકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.
- ૨૦) ૨ ઉપઆનાનું (૧૧૧ પાઈનું) નવટાંક તો ૨ આનાનું કેટલું ? જ. ઉપઆના જેટલાજ આના છે, માટે નવટાંકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.
- ૨૧) રૂ. ૫) નું ૩ નવટાંક તો ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું ? જ. રૂપીઆથી ૮ ઘણા રૂપીઆ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

પાંચમી ચોપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” ચાર આના. [૨૧

- ૨૨) રૂ. ૦)નું ૨ નવટાંક તો રૂ. ૧૧નું કેટલું? જ. આનાથી ૦૧ રૂપીઆ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૨ શેર.
- ૨૩) ૩ પૈસાનું ૫ નવટાંક તો ૬ આનાનું કેટલું? જ. પૈસાથી બમણા આના છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૫ શેર.
- ૨૪) ૨ પાઇનું ૩ નવટાંક તો ૧૬ પાઇનું કેટલું? જ. પાઇથી ૮ ગણી પાઈ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

મનોયત્ન ૪.

- ૧) રૂ. ૦૧નું શેર તો નવટાંકનું શું?
- ૨) ૫ શેર ખોરના ૩ આના તો મળુનું શું?
- ૩) નવટાંક હીંગના રૂ. ૦)ના તો શેરનું શું?
- ૪) રૂ. ૨૧ એ શેર હીંગ મળે તો રૂ. ૧૧ના ની કેટલી?
- ૫) મળુના રૂ. ૧૧૧ તો ૫ શેરનું શું?
- ૬) રૂ. ૨૧ એ શેર તો ૫ રૂપીઆભારનું શું?
- ૭) ૨૧૧ પૈસાનું ૫ શેર તો મળુનું શું?
- ૮) રૂ. ૦) નાનું શેર તો રૂ. ૧૧૧ નું કેટલું?
- ૯) ૫ શેરના રૂ. ૦૧ તો મળુનું શું?
- ૧૦) રૂ. ૩૧૧ એ મળુ તો ૧૧૧ મળુ ૫ શેર શેરનું શું?
- ૧૧) મળુ મંગના રૂ. ૨૧૧૧ તો મળુ ૩) ૫ શેરનું શું?
- ૧૨) રૂ. ૧૧૧૧નું મળુ તો ૨૧૧ મળુ ૫ શેરનું શું?
- ૧૩) નવટાંકની ૫ પાઈ તો શેરનું શું?
- ૧૪) રૂ. ૦)નું ૧૧૧ મળુ તો ૭૧૧ શેરનું શું?
- ૧૫) મળુ મંગના રૂ. ૨)નું તો ૧૫ શેરનું શું?
- ૧૬) રૂ. ૬૧ ની મળુ ખાંડ તો ૦૧૧ મળુ ૫ શેરનું શું?

૨૨] હિંદુસ્તાનની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

- ૧૭) ૩. ૦૧૧ નો માસો તો ૩. ૦૧૧૧૧નું કેટલું ?
- ૧૮) ૫ શેર દૂધીના ૩. ૦૧૧૧૧ તો ૪૧૧૧ મળુનું શું ?
- ૧૯) ૧૧૧ માસોનો ૩. ૦૧૧૧૧ તો દોઢ પાઈનું કેટલું ?
- ૨૦) ૩૫૧૧૧ની ૫ શેર ખાંડ તો શેર ૦૧૧૧૧નું શું ?
- ૨૧) શેર ૦૧૧ નો એક આનો તો ૨૧૧ શેરનું શું ?
- ૨૨) ૩. ૨૧૧૧૧ મળુ તો ૨૧૧ મળુ ૫ શેરનું શું ?
- ૨૩) ૩. ૦૧૧૧૧માં એક માઇલની મુસાફરી થાય તો ફ્લોંગ મુસાફરીનું શું બેસે ?
- ૨૪) ૩૧૧ શિલિંગમાં ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૫ માઇલ ૨ ફ્લોંગ મુસાફરીનું શું ખર્ચ થાય ?
- ૨૫) ૩. ૦૧૧૧૧ નું ૫ ૩૫૧૧૧આભાર તો શેરનું શું ?
- ૨૬) ૩૧૧ પૈસાનું ૫ શેર તો મળુનું શું ?
- ૨૭) ૨૧ પૌંડમાં માઇલની મુસાફરી થાય તો ૨૧ શિલિંગમાં કેટલી મુસાફરી થશે ?
- ૨૮) ૨૧૧૧૧ ૩. ૦૧૧૧૧ તો ૨૧૧ માસાનું શું ?
- ૨૯) ૫ શેર વેગલુના ૩. ૦૧૧૧૧૧૧ તો ૩. ૧૧૧૧૧માં કેટલા આવે ?
- ૩૦) ૩૩ જમીનના ૩૧૧ પૌંડ પડે તો ૫ પોલનું શું ?
- ૩૧) વર્ષનો પગાર ૨૧૧ શિલિંગ તો ૧૧૧ મહીનાનો કેટલો ?
- ૩૨) ૨૧ પૌંડમાં ૧૧૧ ઔંસ દવા મળે તો પૌંડ દવાનું શું બેસે ?
- ૩૩) ૨૧૧ પૌંડમાં ગ્રોસ લે'પ આવે તો ૧૧૧ ડઝનનું શું ?
- ૩૪) કોથળા ઘઉંના ૩. ૨૧૧૧૧૧ બેસે તો ૦૧૧ મળુ ૫ શેરનું શું ?
- ૩૫) મોટા હારાના ૩. ૩. ૨૨૧૧૧ તો ૨૧૧ મળુ ૫ શેરનું શું ?
- ૩૬) ગજ બનાતના ૩. ૩૧૧૧૧ તો ૩૧૧ તસુનું શું ?

પાંચમા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના [૨૩

- ૮) જેટલે રૂપીએ ડઝન તેટલાજ આનાનું ૦૧૧ નંગ.
  - ૯) જેટલે રૂપીએ ત્રાસ તેટલાજ આનાનું ૦૧૧ ડઝન.
  - ૧૦) જેટલે રૂપીએ ખાંડી તેટલાજ આનાનું ૧૧ મણ.
  - ૧૧) જેટલે રૂપીએ કુંડી તેટલાજ આનાનું ૧૧ નંગ.
  - ૧૨) જેટલે રૂપીએ રીમ તેટલાજ આનાનો ૧૧ ઘા.
  - ૧૩) જેટલે રૂપીએ ભાર તેટલાજ આનાનું ૧૧૧ મણ.
  - ૧૪) જેટલે રૂપીએ ગજ તેટલાજ આનાનું ૧૧૧ તસુ.
  - ૧૫) જેટલે રૂપીએ ખેડીઉં તેટલાજ આનાનું ૨ મણ.
  - ૧૬) જેટલે રૂપીએ તોલો તેટલાજ આનાનું ૨ વાલ.
  - ૧૭) જેટલે રૂપીએ મોટો હારો તેટલાજ આનાનું ૧૧ મણ ૨૧૧ શેર.
  - ૧૮) જેટલે રૂપીએ ગાલ્લી તેટલાજ આનાનું ૧૧૧૧ મણ ૫ શેર
  - ૧૯) જેટલે રૂપીએ સેંકડો તેટલાજ આનાનું ૬૧ નંગ.
  - ૨૦) જેટલે રૂપીએ હજાર તેટલાજ આનાનું ૬૨૧૧ નંગ.
  - ૨૧) જેટલે આને શેર તેટલાજ ઉપઆનાનું અધોળ.
- ૨૧ મી કુંચી આ મુજબ ૧ થી ૨૦ કુંચીઓ માટે સમજવું.

મનોય ન પ.

- ૧) શેરના રૂ. ૪૧૧ તો અધોળનું શું ?
- ૨) મણના રૂ. ૪૧૧ તો ૨૧૧ શેરનું શું ?
- ૩) મણના રૂ. ૫૧૧ તો ૨૧૧ શેરનું શું ?
- ૪) મણના રૂ. ૧૧૧૧૧ તો કળશીનું શું ?
- ૫) રૂ. ૧૨૧૧૧ કળશી તો ૨૧૧ મણનું શું ?
- ૬) રૂ. ૧૦૧૧૧૧ ૦૧૧ તોલો તો ૪૧૧ વાલનું શું ?

૨૪] ગુજરાતની સાંભૂં ની પ્રશ્નોત્તરમાંના ત્રણ આના.

૩૭) રૂ. ૬૫૫૫ એ ગાલ્લી તો ૩૫૫ મળુનું શું ?

૩૮) ગદિઆણાના સોનાના રૂ. ૧૦૫૫ તો ૩ વાલનું શું ?

૩૯) ૧૮૫૫ એ સેંકડો તો રૂ. રાજીના કેટલા નંગ ?

૧૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કાષ્ટકો.

શેર ને અધોળ; મણ ને અઢીશેરી; કળશી ને મણ; ગદિઆણો ને વાલ. ફરો ને પાયલી; ઐસ ને દ્રામ (એવ); પૌંડ ને ઐસ (એવ); ગુઠો ને ચોરસ આના; પૌંડ ને ૧૫૫ ઐસ (દવાનું) માછલ ને ૧૫૫ ફર્લિંગ.

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત—

૧) આના જેટલા રૂપીઆ, ૨) આના જેટલાજ ઉપઆના.

૩) પૌંડથી ૧૫ ગણા શિલિંગ. ૪) શિલિંગથી પોણા પેન્સ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત—

૧) આના જેટલા રૂપીઆ.

૨) પૈસાથી ૪ ગણા આના અથવા પૈસાથી ૧૫ ગણા રૂપીઆ.

૩) ફાર્થિંગથી ૪ ગણા પેન્સ.

૧૬ના ગુણોત્તરનાં લેખાંની કૃત્યીનો

૧) જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ આનાનું અધોળ.

૨) જેટલે રૂપીએ કળશી તેટલાજ આનાનું મણ.

૩) જેટલે રૂપીએ ગદિઆણો તેટલાજ આનાનું વાલ.

૪) જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ આનાનું અઢી શેર.

૫) જેટલે રૂપીએ કાચળો તેટલાજ આનાનું ૧૨૫ શેર.

૬) જેટલે રૂપીએ નાનો હારો તેટલાજ આનાનું ૧૭૫ શેર.

૭) જેટલે રૂપીએ માણી તેટલાજ આનાનું ૧૫૫ મણ.

મુખ્ય ઇલાકાની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ૪૥ આના [૨૫

- ૭) રૂ. ૧)નું વાલ તો ગદિઆણું શું ?
- ૮) ૦૥ તોલાના રૂ. ૧૦૥૥ તો ૨ વાલનું શું ?
- ૯) ૩૥ પૈસાનું અધોળ તો શેરનું શું ?
- ૧૦) રૂ. ૧૭૥ એ ખાંડી તો ૩ મણનું શું ?
- ૧૧) એક એકર જમીનનું ગણોત રૂ. ૨૥ તો રૂ. ૦૥૬૬ કેટલી જમીનનું ગણોત આવે ?
- ૧૨) ૧૥ કળશીના રૂ. ૪૨૥ તો ૧૥ મણનું શું ?
- ૧૩) રૂ. ૧૥૥ એ શેર તો શેર ૦૥ અધોળનું શું ?
- ૧૪) રૂ. ૧૩૥૥નું મણ તો ૩ અટીશેરીનું શું ?
- ૧૫) રૂ. ૯૥નું મણ તો ૧૥ મણ ૨૥ શેરનું શું ?
- ૧૬) ૨૥ શેરના ૩ પૈસા તો મણનું શું ?
- ૧૭) રૂ. ૧૫૥૥ ગદિઆણું તો ૨૥ વાલનું શું ?
- ૧૮) રૂ. ૫૬૥૥ કળશી તો મણનું શું ?
- ૧૯) ૨૥ શેરના રૂ. ૦)નું તો ૨૥ મણનું શું ?
- ૨૦) રૂ. ૧૥ ગદિઆણું ૭૥ વાલ ૦૥ રતીનું શું ?
- ૨૧) રૂ. ૦)નું અધોળ તો રૂ. ૦૥૬૬ કેટલું ?
- ૨૨) રૂ. ૧)નું ૧૥ શેર તો રૂ. ૦)નું કેટલું ?
- ૨૩) ૨૥ શેરના રૂ. ૦૥ તો શેર ૭)નું શું ?
- ૨૪) ૩૥ અધોળનો ૦)નું તો શેર ૭નું શું ?
- ૨૫) પૈસાનું ૧૥૥ શેર તો ૦૥ મણ ૧ શેરનું શું ?
- ૨૬) રૂ. ૧)નું ૦૥ મણ તો ૨૥ શેરનું શું ?
- ૨૭) રૂ. ૩)નું ૨૥ મણ તો ૬૥ શેરનું શું ?
- ૨૮) ૨૥ શેરનો એક પૈસો તો ૭૥ મણનું શું ?

૨૬] બીજા ધોરણનો “ મુખ્યગણિત શિક્ષક ” બે આના

- ૨૯) રૂ. ૦)નાનું શેર તો રૂ. ૨ાનું કેટલું ?
- ૩૦) રૂ. ૨ાાએ ગદિઆણા તો ૪ાા વાલનું શું ?
- ૩૧) રૂ. ૦)નાનું ૩ાા શેર તો ૧ા મણુ ૬ શેરનું ?
- ૩૨) પાચલીના રૂ. ૦)ના તો ફરાનું શું ?
- ૩૩) રૂ. ૨૨જા એકર જમીન તો ૭ ગુંદા જમીનનું શું ?
- ૩૪) રૂ. ૧ાાનું ૧ા શેર તો અધોળનું શું ?
- ૩૫) રૂ. ૧પાાનું ૧ાા મણુ તો રૂ. ૩ાાનામાં કેટલું આવે ?
- ૩૬) ૨પૈસાનું ૨ાા શેર તો રૂ. ૧ાાનું કેટલું ?
- ૩૭) ૨ા પૈસાનું શેર તો રૂ. પાાનું કેટલું ?
- ૩૮) ફરાના ૩ાા તો ૩ા પાચલીનું શું ?
- ૩૯) રૂ. ૯૩ાા ખાંડી તો ૧ા મણુનું શું ?
- ૪૦) રૂ. ૬૩ાા બેડીઉં તો ૨ મણુનું શું ?
- ૪૧) રૂ. ૧૦પ) ગાલ્લી તો ૧ાા મણુનું શું ?
- ૪૨) રૂ. ૨૩ાા બાર તો ૧ાા મણુનું શું ?
- ૪૩) રૂ. ૨૧ાા ગજ તો ૧ાા તસુનું શું ?
- ૪૪) ૪ા તસુના રૂ. ૦ાાના તો ૩ ગજનું શું ?
- ૪૫) ૨ વાલના રૂ. ૦ાાના તો તોલાનું શું ?
- ૪૬) રૂ. ૦)નાના ૫ નંગ તો ૮૦ નંગનું શું ?
- ૪૭) ૧૨પ નળીઆનાં રૂ. ૨ાા તો બે હજારનું શું ?
- ૪૮) રૂ. ૧૨ાા ઓસ તો ૯ નંગનું શું ?
- ૪૯) રૂ. ૪૩) ગાલ્લી તો રૂ. ૨ાાનું કેટલું આવે ?
- ૫૦) રૂ. ૨૩ાા હજાર તો રૂ. ૧ાાના કેટલા નંગ ?
- ૫૧) રૂ. ૩૨ાાની ૧ા ખાંડી તો ૧ાા મણુ ૨ાા શેરનું શું ?

- ૫૨) ડઝનતો રૂ. ૦૧૧૧ તો રૂ. ૦)ના કેટલા નંગ ?
 ૫૩) રૂ. ૧૦૦)નું વ્યાજ રૂ. ૫) મળે તો રૂ. ૬૫નું કેટલું મળશે ?
 ૫૪) રામ મણુના રૂ. ૬૧૧૧ તો ૨ ખાંડીનું શું ?
 ૫૫) રૂ. ૩૫નું વ્યાજ ૦)ના તો રૂ. ૫૬૦)નું કેટલું ?

૩૨ ગુણોત્તર આવે એવાં કાપટકા

તોલો ને વાલ; બેડીકે ને મણુ; દ્રોણ પાંડ ને રૂપીઆ ભાર;
 બુશલ ને ક્વાર્ટર; ક્વાર્ટર ને પેક; મણુ ને સવાશેરી; કળશી ને
 અધમણીઓ; શેર ને સવા રૂપીઆભાર.

ભારે એકમ પરથી હલકા એકમની કિંમત.

- ૧) રૂપીઆથી અડધા આના. ૨) આનાથી અડધા ઉપઆના
 ૩) પાંડથી ૭૧ ગણા પેન્સ. ૪) શિલિંગથી દોઢગણા ફાર્થિંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત

- ૧) આનાથી બમણા રૂપીઆ ૨) પૈસાથી અડધા રૂપીઆ.
 ૩) ફાર્થિંગથી ૮ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૬.

- ૧) રૂ. ૩૧ મણુ તો ૧૧ શેરનું શું આપવું ?
 ૨) રૂ. ૨૫) મણુ તો ૧૧ શેરનું શું ?
 ૩) રૂ. ૧૬૧૧ બેડીકે તો મણુનું શું ?
 ૪) રૂ. ૩૬) તોલો તો ૩ વાલનું શું ?
 ૫) રૂ. ૨૫૧૧ તોલો તો ૩ વાલનું શું ?
 ૬) રૂ. ૨૪૧ કળશી તો ૦૧ મણુનું શું ?
 ૭) રૂ. ૦૧ મણુના રૂ. ૨૧૧૧ તો કળશીનું શું ?

૨૮] સુંદરજી કૃત નવી પહેલીના અર્થ યે આના.

- ૮) રૂ. ૫૫૫૫ બેડીઈ તો રૂ. ૧૦૮૫૫નું કેટલું ?
- ૯) રૂ. ૧૧૧૧નું વાલ તો રૂ. ૬૧૧૧નું કેટલું ?
- ૧૦) ૩ પૈસાનું ૧૧ શેર તો મળુનું શું ?
- ૧૧) રૂ. ૨૭૫૫ તોલો તો જા વાલ ૨૧ રતીનું શું ?
- ૧૨) રૂ. ૧૧૧૧નું ૨ વાલ તો તોલાનું શું ?
- ૧૩) રૂ. ૨૧૧૧નું મળુ તો ૭૮૫૫૫ શેરનું શું ?
- ૧૪) ૧૧ શેરના રૂ. ૦)૮૫૫૫ તો મળુનું શું ?
- ૧૫) રૂ. ૩૨૫૫૫ તોલો તો રૂ. ૮)૫૫૫નું કેટલું ?
- ૧૬) રૂ. ૧૧૧૧નું ૨ વાલ તો ગદિઆણુનું શું ?
- ૧૭) વાલનો રૂ. ૦૫૫૫ તો રૂ. ૧૨)માં કેટલું આવે ?
- ૧૮) ૩ પૈસાનું ૧૧ શેર તો રૂ. ૩૫૫૫ નું કેટલું ?
- ૧૯) વાલના રૂ. ૦)૮૫૫૫ તો ૧૫૫ ગ. જા વાલ ૧૫૫ રતીનું શું ?
- ૨૦) રૂ. ૨૩૫૫૫૫ મળુ તો જા શેરનું શું આપવું ?
- ૨૧) ૦૫૫ મળુના રૂ. ૦)૮૫૫૫૫ તો ૦૫૫ કળશીનું શું ?
- ૨૨) રૂ. ૧૮૫૫૫ મળુ તો રૂ. ૦૫૫૫૫નું કેટલું ?
- ૨૩) ૨૧ શેરનો ૦)૮૫૫૫ તો ૪૫૫ મળુનું શું ?
- ૨૪) રૂ. ૦)૮૫૫૫૫નું ૧૫ મળુ તો ૧૫ બેડીઆનું શું ?
- ૨૫) રૂ. ૨૫૫૫૫ તોલો તો રૂ. ૩૫૫૫૫૫૫નું કેટલું ?
- ૨૬) રૂ. ૧૧૧૧નું ૨૦ શેર તો ૧ ગાલ્લી ૨ મળુનું શું ?
- ૨૭) ધડી રૂના રૂ. ૨૫૫૫ તો ૧૫૫ શેરનું શું ?
- ૨૮) રૂ. ૨૬૨૫૫ વીધુ તો ૧૨૫૫ ધડીનું શું ?
- ૨૯) હમ્મરના રૂ. ૦૫૫૫૫૫ તો રૂ. ૧૫) ના કેટલા નંગ ?
- ૩૦) ગાલ્લીના રૂ. ૫૪૫૫૫ તો ૦૫૫૫૫ મળુ જા શેરનું શું ?

- ૩૧) ર. ૨૬૧૮ માણી તો ૧૫ શેરનું શું ?
 ૩૨) ર. ૨૧૮ ગજ તો ૧૧૧ તસુનું શું ?
 ૩૩) ૨૫) શેરના ર. ૧)જાત તો ખાંડીનો લાવ શો ?
 ૩૪) ર. ૧૮ ના ૩૧૧ નંગ તો હમરનું શું ?
 ૩૫) ર. ૧૧૧નું ૩૧૧ શેર તો ર. ૨૪)નું કેટલું ?
 ૩૬) ૭૧ શેરના ર. ૧૧૮૧ તો મણનું શું ?
 ૩૭) ર. ૨૧નું શેર તો ધડીનું શું ?
 ૩૮) ર. ૩)નું વ્યાજ ર. ૦)જ થયું તો ર. ૧૦૦)નું કેટલું ?

૬૪ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

કરો ને શેર, કળશી ને દસશેર, બેડીઉં ને અધમણીઓ; તોલો ને ૧૧ વાલ, મણુ ને શેર ૧૧૮; માછલ ને પોલ.

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત—

- ૧) રૂપીઆ જેટલાજ પૈસા અથવા રૂપીઆથી ૦૧ ગણા આના
- ૨) આનાથી ૦૧ ગણા ઉપઆના. ૩) પૌંડથી ૩૧૧ ગણા પેન્સ.
- ૪) શિલિંગથી ૧૧૧ ગણા ફાર્લિંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત—

- ૧) આનાથી ચોગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસા જેટલાજ રૂપીઆ.
- ૩) ફાર્લિંગથી ૧૬ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૭.

- ૧) ર. ૧૯૨) બેડીઉં તો ૧૧ મણનું શું ?
- ૨) ૧૧ મણના ર. ૨૧૧ તો બેડીઆનું શું ?
- ૩) ૫ ડઝન ૪ નંગના ર. ૭૧૧ તો ૨ નંગનું શું ?

૩૦] બીજા ધોરણનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના.

- ૪) રૂ. ૨૫૦૦ કળશી તો ૧૦૦ મણનું શું ?
- ૫) રૂ. ૦૦૦૦નું ૦૦૦ મણ તો બેડીઆનું શું ?
- ૬) રૂ. ૩૫૦૦૦ કળશી તો રૂ. ૩૦૦૦નું શું ?
- ૭) ૧૦ શેરના ૪ પૈસા તો બેડીઆનું શું ?
- ૮) ૨ પાઇનું વાલ તો રૂ. ૦નું કેટલું ?
- ૯) રૂ. ૧)નું ૨૦૦ વાલ તો ૫ તોલાનું શું ?
- ૧૦) પૈસાનું ૦૦૦ શેર તો ૦૦ બેડીઆનું શું ?
- ૧૧) શેરના ૩ પૈસા તો ખાંડીનું શું ?
- ૧૨) ૫ પૈસાનું ૧૦ શેર તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
- ૧૩) ૧ પૈસાનું ૧૦૦૦ શેર તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
- ૧૪) રૂ. ૧)નું ૦૦૦૦ મણ તો કળશીનું શું ?
- ૧૫) રૂ. ૧૦૦૦૦ ગદિઆણા તો ૨ તોલા ૧૦૦ રતીનું શું ?
- ૧૬) ૬ પાઇનું ૧૦૦ શેર તો રૂ. ૨)નું કેટલું ?
- ૧૭) ૫ શેરનો રૂ. ૦૦ તો રૂ. ૪)માં કેટલું આવે ?
- ૧૮) ૧૫ શેરના ૩ પૈસા તો ૦૦ બેડીઆનું શું ?
- ૧૯) એક પૈસાના ૩ બોર તો રૂ. ૧)નાં કેટલાં ?
- ૨૦) રૂ. ૪) નાં ૧૨૮ કેળાં તો એક આનાનાં કેટલાં ?
- ૨૧) એક પૈસો વ્યાજ મેળવવા રૂ. ૫) રોકવા તો રૂ. ૧) વ્યાજ મેળવવા શું રોકવું ?
- ૨૨) કાથળાના રૂ. ૧૨) તો શેર ૩)નું શું આપવું ?
- ૨૩) ૧૮૦૦૦ શેરના ૫ પૈસા તો ગાંધીનું શું ?
- ૨૪) રૂ. ૧૮૦૦૦ એ માણી તો ૭૦૦ શેરનું શું ?
- ૨૫) પૈસાનું ૦૦૦૦ શેર તો ધડીનું શું ?

- ૨૬) રૂ. ૦)૦૦૦ નું ૧૧ શેર તો રૂ. ૩) નું કેટલું ?
 ૨૭) ૨૦૦ ગજ ૪ તસુનો રૂ. ૧) તો ૧ પૈસાનું કેટલું ?
 ૨૮) ભારના રૂ. ૨૩૦૦ તો ૧૫ શેરનું શું ?
 ૨૯) એક પૈસામાં ૨ દિવસ તો રૂ. ૧) માં કેટલા દિવસ ?
 ૩૦) એક માઈલનો ખર્ચ ૨ પૌંડ પડે તો ૫ પોલનો કેટલો ખર્ચ થશે ?
 ૩૧) એક પૌંડ વજનના ૪ શિલિંગ તો ૦૦ ઓંસ વજનનું શું ?
 ૩૨) રૂ. ૧૦૦ ના ૭ તાવ તો રીમનું શું ?
 ૩૩) પૌંડ જવાહીરના ૩ પૌંડ પડે તો ૭૦૦ પેનીવેટનું શું પડે ?

૨૫૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

કળશી ને અઢીશેરી, બેડીઉં ને પાંચશેરી, માઇલ ને ૦૦ પોલ;
 પૌંડ ને દ્રામ (એવ);

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત,

૧) રૂપીઆ જોટલાજ ઉપઆના. ૨) આના જોટલાજ ઉપઉપઆના.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત.

૧) આનાથી ૧૬ ગણા રૂપીઆ ૨) પૈસાથી ૪ ગણા રૂપીઆ.

મનોયત્ન ૮.

- ૧) રૂ. ૬) બેડીઉં તો ૫ શેરનું શું ?
 ૨) રૂ. ૨૩ કળશી તો ૨૦૦ શેરનું શું ?
 ૩) રૂ. ૧૧૨ બેડીઉં તો ૫ શેરનું શું ?
 ૪) રૂ. ૪૮૦૦ કળશી તો ૨૦૦ શેરનું શું ?
 ૫) ૧૫ શેરના રૂ. ૦)૦૦૦૦ તો બેડીઆનું શું ?

૩૨] પહેલીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” અઢી આના.

- ૬) રૂ. ૦)નું ૫ શેર તો બેડીઆનું શું ?
 ૭) રૂ. ૧૭ાએ કળશી તો ૭ા શેરનું શું ?
 ૮) રૂ. ૪૭) ગુઠો તો એક ચોરસ આનાનું શું ?
 ૯) રૂ. ૧) નું ૨૪ શેર તો ૩ અધોળનું શું ?
 ૧૦) રૂ. ૧૨) ગુઠો તો ૩ ચોરસ આના જમીનનું શું ?
 ૧૧) ૭ા શેરના ૩ પૈસા તો કળશીનું શું ?
 ૧૨) ૧૦ શેરનો રૂ. ૦) ને તો ૨ા માણી ૨ મણનું શું ?
 ૧૩) રૂ. ૫૧) એ બેડીઈં તો ૪ા મણનું શું ?
 ૧૪) રૂ. ૪૦)એ તોલો તો રૂ. ૧ાનું કેટલું ?
 ૧૫) પૌંડ ૧-૧-૪ માં ૪ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૩ા પોલની મુસાફરીમાં શું ખર્ચ થાય ?
 ૧૬) એક ઝૌસ દવાની શીશીના ૩ા ફાધિંગ બેસે તો ૧ પૌંડમાં કેટલા વજનની શીશી આવશે ?
 ૧૭) રૂ. ૫૨) બાર તો રૂ. ૦)નું કેટલું આવે ?
 ૧૮) રૂ. ૨૪) માણી તો શેર ૧ાનું શું ?
 ૧૯) રૂ. ૩૭ા બાર તો ૩ા શેરનું શું ?
 ૨૦) રૂ. ૨) નું શેર ૧ાનું ધી મળે તો ૧૩ મણનું શું ?
 ૨૧) રૂ. ૧) નું ૩ા શેર તો બારનું શું ?
 ૨૨) ૫ માણીના રૂ. ૬૪) તો ૭ા શેરનું શું ?

પાંચમી ચોપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક ચાર આના.

પ્રકરણ ૫.

૧૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

હજાર ને સેંકડો; ગાંસડી ને રીમ, સેંકડો ને ૧૦ નંગ.

ભારે એકમ પરથી હલકા એકમની કિંમત:—

- ૧) રૂપીઆથી ૧૦ ગણા દોઢડા ૨) આનાથી ૧૦ ગણી બદામ
- ૩) પૌંડથી બમણા શિલિંગ

હલકા એકમ પરથી ભારે એકમની કિંમત:—

- ૧) આનાથી અડધા રૂપીઆ ને બમણા આના. ૨) પૈસાથી અઢી ગણા આના. ૩) પાછથી પોણા આના અને તેટલી પાછ
- ૪) શિલિંગથી અડધા પૌંડ.

મનોધાતન ૯.

- ૧) રૂ. ૫૫) ગાંસડી કાગળ મળે તો રીમનું શું ?
- ૨) રૂ. ૧૨૫ હજાર તો સેંકડાનો ભાવ શો ?
- ૩) રૂ. ૧)ના ૫ નંગ તો ૫૦ નંગનું શું ?
- ૪) રૂ. ૬૫ એ રીમ તો ગાંસડીનું શું ?
- ૫) ગાંસડીના રૂ. ૩૫૫૫૫ તો ૩ રીમનું શું ?
- ૬) રૂ. ૩૫૫૫ સેંકડો તો હજારનું શું ?
- ૭) રૂ. ૮૨૫૫ હજાર તો ૧૦૦૦નું શું ?
- ૮) રૂ. ૪૫૫૫ની ૧૦૦ પેનસીલ તો ૩૫ પેનસીલનું શું ?
- ૯) રૂ. ૧૮૫૫૫ હજાર તો રૂ. ૨)નાં કેટલા નંગ આવે ?

૩૪] ચોથા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના

- ૧૦) રૂ. ૦)ના હજાર તો ૬૦ નંગનું થું ?
- ૧૧) રૂ. ૩૨૫નું ૧૧ તોલો સોનું તો ૪ વાલનું થું ?
- ૧૨) રૂ. ૧૨૦ સેકડો તો રૂ. ૦)નાં કેટલાં નંગ ?
- ૧૩) ૧૦૦ ટાંકણીના ૪૫૫ પૈસા તો હજારનું થું ?
- ૧૪) એક આજની રૂ. ૦)ના ૨ પાઈ તો રૂ. ૫માં કેટલી આજ આવે ?
- ૧૫) રૂ. ૫૫૦ રીમ તો ૨૫૫ ગાંસડીનું થું ?
- ૧૬) એક પૈસાના ૧૦ બેર તો ૦૫ હજારનું થું ?
- ૧૭) ૨૧ ટાંકણીની ૨ પૈસા તો ૮૪૦ ટાંકણીનું થું ?
- ૧૮) રૂ. ૪૫૫ એ સેકડો તો રૂ. ૫૫૫નાં કેટલાં નંગ ?
- ૧૯) ૧ કેળાનો ૧૫૫ પૈસો તો ૧૦૦ કેળાનું થું
- ૨૦) એક પાઈના ૨૫૫ નંગ તો બે હજારનું થું ?
- ૨૧) રૂ. ૨)ના કોડી તો ૨૦૦ નંગનું થું ?
- ૨૨) રૂ. ૨૫૫૦ હજાર તો રૂ. ૬૫૫૫નાં કેટલાં નંગ ?
- ૨૩) રૂ. ૨૮) હજાર તો રૂ. ૧૫૫૫ માં કેટલાં નંગ ?
- ૨૪) રૂ. ૨૫૫૫ ૬૨૫ નંગ તો હજારનો ભાવ શો ?
- ૨૫) રૂ. ૨૨૫૫ મણ તો ૪ શેરનું થું ?
- ૨૬) રૂ. ૩૧૫નું ૧૨ મણ તો ૧ ધડીનું થું ?
- ૨૭) રૂ. ૬૫૫નું વર્ષ તો ૧ માસ ૬ દિવસનું થું ?
- ૨૮) રૂ. ૧૫) એ કળશી તો ૧૫૫ મણ ૪ શેરનું થું ?
- ૨૯) રૂ. ૩૮) ગાલ્લી તો ૩ મણનું થું ?
- ૩૦) રૂ. ૧૧૫)માં ૨ ગાંસડી કાગળ મળે તો ૨ રીમનું થું ?

ચહેલા ધોરણનો “મુખ્યશ્રુત શિક્ષક” પોણા એ આના. [૩૫

૨૪૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કાષ્ટકા.

ગાક્ષી ને પાંચશેરી; ભાર ને ૪ શેર; માણી ને ૨ શેર; રીમ ને ૨ તાવ.

ભારે એકમ પરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૨૪૦ ગુણોત્તરમાં ૮ના ગુણોત્તરના ૩૦મા ભાગની કિંમત.

”	”	૧૦ના	”	૨૪મા	”	”
”	”	૧૨ના	”	૨૦મા	”	”
”	”	૧૬ના	”	૧૫મા	”	”
”	”	૨૦ના	”	૧૨મા	”	”
”	”	૨૪ના	”	૧૦મા	”	”
”	”	૩૦ના	”	૮મા	”	”
”	”	૪૮ના	”	૫મા	”	”

*હલકા એકમ પરથી ભારે એકમની કિંમત:—

- ૧) આનાથી ૧૫) ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૩૦૦ ગણા રૂપીઆ.
- ૩) પાંચથી ૧૧ ગણા રૂપીઆ. ૪) શિલિંગથી : ૧૨ ગણા પૈાંડ.
- ૫) પેન્સ બેટલાજ પૈાંડ.

મનોચત્ત ૧૦.

- ૧) રૂ. ૩૦૦ ગાક્ષી તો ૫) શેરનું શું ?
- ૨) રૂ. ૭૦ એ રીમ તો ૪ તાવનું શું ?
- ૩) રૂ. ૦) નું ૫ શેર તો રૂ. ૪૫) નું કેટલું ?
- ૪) રૂ. ૧૧૦ નું માણી તો ૨ શેરનું શું ?

* રૂ. ૧૦ ગુણોત્તરમાં ૧ ગુણોત્તરથી ૩૦ ગણી કિંમત.

રૂ. ૧૦ ગુણોત્તરમાં ૧ ગુણોત્તરથી ૨૪ ગણી કિંમત.

૩૬] બીજા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” બે આના.

- ૫) ૫ શેરના રૂ. ૦) નો તો ૩ રૂપિયાનું કેટલું ?
- ૬) રૂ. ૧૫૦૦ ગાલી તો ૦૦ મણનું શું ?
- ૭) ૨૦૦ શેરના રૂ. ૦) ના ૧ તો ગાલીનું શું ?
- ૮) ૩ કાગળનો પૈસો રીમનું શું ?
- ૯) રૂ. ૩૦૦ એ રીમ તો ૮ તાવનું શું ?
- ૧૦) શેરની ૧ પાછ તો ગાલીનું શું ?
- ૧૧) ૧ પૈસાના બે કાગળ તો ૪ રીમનું શું ?
- ૧૨) ૨ શેરના રૂ. ૦) ના તો માણીનું શું ?
- ૧૩) રૂ. ૧૮૦૦ માણી તો ૨ શેરનું શું ?
- ૧૪) રૂ. ૨૮) ગાલી તો રૂ. ૦૦ નું કેટલું ?
- ૧૫) રૂ. ૦) નું ૪ શેર તો ભારનું શું ?
- ૧૬) રૂ. ૧૫) ના ૩ રીમ તો તાવનું શું ?
- ૧૭) રૂ. ૦) નું ૧૨ શેર તો ૧ ખાંડી ૪ મણનું શું ?
- ૧૮) ૩ મણના રૂ. ૩૦૦ તો ૩ શેરનું શું ?
- ૧૯) ૩ શેરનો એક પૈસો તો ૨ માણીનું શું ?
- ૨૦) રૂ. ૭૦૦ એ રીમ તો ૭૦૦ પૈસાના કેટલા કાગળ ?
- ૨૧) ૧૦૦ રીમના રૂ. ૨૦૦ તો ૬ તાવનું શું ?
- ૨૨) રૂ. ૫૦૦ એ ગાલી તો રૂ. ૦૦ નું કેટલું ?
- ૨૩) રૂ. ૧૦) ના ૨૦૦ રીમ તો ૧ ધા ૧ તાવનું શું ?
- ૨૪) રૂ. ૦) નું ૩ શેર તો ભારનું શું ?
- ૨૫) ૪ તાવના રૂ. ૦) નો તો રીમનું શું ?

પાંચમી યોગડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” આર આના.

પાંચમી ચોપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” ચાર આના. [૩૭

૩૨૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કુણકા

મણુ ને નવટાંક; માણી ને ૧૫ શેર; ખાંડી ને ૨૫ શેર; કળશી
ને ૨ શેર; ભાર ને ૩ શેર; બેડીઉ ને ૪ શેર; મૈત્ર ને પોલ.

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત:—

- ૧) રૂપીઆથી ૫ ગણી અદામ. ૨) આનાથી ૫ ગણી વીસવાસી.
- ૩) પાંડથી પોણા પેની.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

- ૧) આનાથી ૨૦ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૫ ગણા રૂપીઆ.
- ૩) શિલિંગથી ૧૬ ગણા પૌંડ.

મનોયત્ન ૧૧.

- ૧) રૂ. ૩૦) એ મણુ તો નવટાંકનું શું ?
- ૨) ૫ રૂપીઆભારના રૂ. ૦)ના તો મણુનું શું ?
- ૩) રૂ. ૪૫) ખાંડી તો ૨૫ શેરનું શું ?
- ૪) રૂ. ૨૫) કળશી તો ૨ શેરનું શું ?
- ૫) રૂ. ૫૫) ભાર તો ૩ શેરનું શું ?
- ૬) રૂ. ૬૫) બેડીઉ તો ૪ શેરનું શું ?
- ૭) રૂ. ૬૦)નું ૧૫ મણુ તો ૧૫ નવટાંકનું શું ?
- ૮) રૂ. ૨૫ મણુ તો ૫ રૂપીઆભારનું શું ?
- ૯) ૨૫ શેરના રૂ. ૦)ના તો ખાંડીનું શું ?
- ૧૦) પોણા પાશેરના ૩૫ પૈસા તો રૂ. ૬૫માં કેટલું આવે ?
- ૧૧) નવટાંકનો ૧૫ પૈસો તો મણુનું શું ?
- ૧૨) રૂ. ૦)ના નું ૨૫ શેર તો ખાંડીનો ભાવ શો ?

૩૮] બીજી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના.

- ૧૩) રૂ. ૫)નું શેર તો દોઢ પાશેરનું શું ?
 ૧૪) રૂ. ૦)નાનું ૩ શેર તો ૧ ખાંડી ૪ મણનું શું ?
 ૧૫) ૩ પોલ સડક આંધવાનું ખર્ચ ૧૧૧ પેન્સ થાય તો ૩ માઇલ
 આંધવાનું ખર્ચ શું થશે ?
 ૧૬) રૂ. ૦)નાનું ૩૧૧૧ શેર તો ગાલ્લીનું શું ?
 ૧૭) ૧૦ શેરના રૂ. ૭૫૦ તો ૧૧ રૂપીઆલાનું શું ?
 ૧૮) અધોળ એલચીના રૂ. ૦)ના તો મણનું શું ?
 ૧૯) રૂ. ૨૦) એ માણી તો ૧૧૧ શેરનું શું ?
 ૨૦) રૂ. ૦)નાનું ૧૧૧ શેર તો માણીનું શું ?
 ૨૧) રૂ. ૦)ના નું ૦૧૧૧ શેર તો ૬ મણનું શું ?
 ૨૨) રૂ. ૧૬૦૦)નું વ્યાજ રૂ. ૨૫) તો રૂ. ૫)નું વ્યાજ કેટલું ?
 ૨૩) રૂ. ૮ વર્ષમાં રૂ. ૪૦૦ બચાવ્યા તો ૮ દિવસમાં શું બચશે ?

પ્રકરણ ૬. પરચુરણ દાખલા.

મનોયત્ન ૧૨.

સૂચના:—વ્યવહારમાં લાગુ પાડી હિસાબ મંડાવવા.

- ૧) કુંડીના રૂ. ૪૧૧૧ તો. રૂ. ૦)ના નાં કેટલાં નંગ ?
 ૨) રૂ. ૧૮૧૧૧ના ૮૦ પતંગ મળે તો રૂ. ૨૧૧૧નાં કેટલાં મળે ?
 ૩) ૪ કોડીના રૂ. ૧૫) તો ૧૦ નંગનું શું ?
 ૪) બેડીઆના ૩૭૫૧ રૂપીઆ તો રૂ. ૪૧૧૧નું કેટલું ?
 ૫) ૪ મણના રૂ. ૧૧૧૧ તો બેડીઆનું શું ?
 ૬) રૂ. ૧૨)નું ૦૧૧૧ મણ તો ૧૧૧ રૂપીઆનું કેટલું ?

ત્રીજી ચોપડીનો “ડિક્શન શિક્ષક” વાળુ આના. [૩૬

૭) કળશીના રૂ. ૭૧૧ તો ૨ મણનું શું ?

૮) ૩ મણના રૂ. ૩૧૧૧૧૧૧ તો ૧૨ શેરનું શું ?

૯) ગજના રૂ. ૨૧૧ તો રૂ. ૦૧૧ નું કેટલું ?

૧૦) રૂ. ૩૧ એ ગજ તો ૩ તમ્બુનું શું ?

૧૧) રૂ. ૨૧૧૧૧ નું તોલો સોનું તો ૪ વાલનું શું ?

૧૨) ૩ વાલના રૂ. ૨૧૧૧ તો ૧૧૧૧ તોલોનું શું ?

૧૩) રૂ. ૩૭૧૧ નું ૩ ગજ તો ૯ તમ્બુનું શું ?

૧૪) ૭ તમ્બુના રૂ. ૦૧૧૧ તો ૨૧ ગજ ૨ તમ્બુનું શું ?

૧૫) રૂ. ૧૨૧૧૧ સેંકડો તો રૂ. ૧૧૧૧૧ ના કેટલા નંગ ?

૧૬) રૂ. ૩૩૧૧૧ હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું ?

૧૭) ૧૨૫ નંગના રૂ. ૬૧૦૧ તો હજારનું શું ?

૧૮) રૂ. ૬૧૧૧૧ ના ૨૫ નંગ તો ૨ સેંકડાનું શું ?

૧૯) રૂ. ૦૧૧૧ ના ૨૫ નંગ તો ૨૧૧ રૂપિયાનાં કેટલા નંગ ?

૨૦) રૂ. ૧૧૧૧ નું ૨ શેર તો ૦૧ શેરનું શું ?

૨૧) રૂ. ૩૧૧૧૧ નું શેર તો નવચંકનું શું ?

૨૨) રૂ. ૪૧૧૧ શેર તો ૨ અધોળનું શું ?

૨૩) રૂ. ૭૧૧૧ એકર તો ૫ ગુંડાનું શું ?

૨૪) ૫ ગુંડાના ૧૫ રૂપિયા તો એકરનું શું ?

૨૫) રૂ. ૧૦૧ ભાર તો રૂ. ૧૧૧ નું કેટલું ?

૨૬) રૂ. ૧૧૧ એ ડઝન તો રૂ. ૦૧૧૧ ના કેટલાં નંગ ?

૨૭) રૂ. ૧૨૧૧૧ માણી તો રૂ. ૧૧૧૧૧ નું કેટલું ?

૨૮) ભારના ૨૫૧૧ રૂપિયા તો ૩ મણનું શું ?

૪૦] ચોથી ચોપડીનો “રિક્રેશન શિક્ષક” ચાર આના.

- ૨૯) રૂ. ૭૧૧ એ ભાર તો રૂ. ૧૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૩૦) રૂ. ૪૧૧ એ મણુ તો રૂ. ૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૩૧) ૩૧ ભારના ૯૯ રૂપીઆ તો રૂ. ૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૩૨) ૨ ડઝનના રૂ. ૧૧૧૧ તો રૂ. ૭ નાં કેટલાં નંગ ?
- ૩૩) રૂ. ૦)૧૧૧૧ પુટ તો ૧૧૧ ઈંચનું શું ?
- ૩૪) ૫ પુટ ૪ ઈંચ ના ૩ આના તો ૮ ઈંચનું શું ?
- ૩૫) રૂ. ૧૮૧૧૧ મહીનો તો ૩૧૧ દિવસનું શું આપવું ?
- ૩૬) રૂ. ૫૬૧ મહીનો તો રૂ. ૩૧૧ માં કેટલા દિવસ ?
- ૩૭) રૂ. ૨૩૧૧ એ ખાંડી તો ૨૧૧ મણુનું શું ?
- ૩૮) રૂ. ૨૯૧૧ વીંધું તો રૂ. ૩૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૩૯) ૧૧૧૧ રતીના રૂ. ૦)૧૧૧૧ તો ૯ વાલ ૨ રતીનું શું ?
- ૪૦) શેર ૦)૧૧૧૧ ના રૂ. ૦)૧૧૧૧ તો ૨૧૧ શેરનું શું ?
- ૪૧) ૭૧ શેરના રૂ. ૧૧૧૧ તો ૩ મણુનું શું ?
- ૪૨) રૂ. ૪૫ વર્ષનું તો ૧૧૧૧ મહીનાનું શું ?
- ૪૩) રૂ. ૩૬૦) નું વર્ષ તો ૧૧૧૧ મહીનાનું શું ?
- ૪૪) ૧૧૧૧ મણુ ૫ શેરના રૂ. ૧૧૧૧૧ તો ગાલીનું શું ?
- ૪૫) ૨૧૧ મણુના રૂ. ૬૧ તો ૨ ખાંડીનું શું ?
- ૪૬) રૂ. ૨૧૧૧ નું ૫૧૧ મણુ તો રૂ. ૦)૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૪૭) રૂ. ૧૧ નું શેર તો અધોળનું શું ?
- ૪૮) રૂ. ૧૧૧ નું શેર તો રૂ. ૦)૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૪૯) ૧૧ મણુના રૂ. ૧૧૧૧૧ તો ખાંડીનું શું ?
- ૫૦) રૂ. ૧૧૧૧૧૧ તો ૨ વાલનું શું ?
- ૫૧) રૂ. ૪૬૧૧૧૧ ગાલી તો ૧૧૧ મણુ ૫ શેરનું શું ?

- પર) રૂ. ૧૭૫ સેંકડો તો ૬૫ નંગનું શું ?
પ૩) રૂ. ૨૪૫૫ તેલો તો રૂ. ૧૫૦૫૫ નું કેટલું ?
પ૪) રૂ. ૧૨૫ ગ્રોસ તો ૯ નંગનું શું ?
પ૫) રૂ. ૧૬૫ કાથળો તો ૧૨૫ શેરનું શું ?
પ૬) રૂ. ૬૨૫ હુન્નર તો રૂ. ૩૫૫૫૫નાં પ્રેક્ષા નંગ ?
પ૭) ૧૫ દિવસના રૂ. ૩૫૫૫ તો વરસનું શું ?
પ૮) ૧૨૫ નંગના રૂ. ૧૫૫૫૫ તો ૨૦ નંગનું શું ?
પ૯) રૂ. ૪૫૫૫નું આ મજા તો રૂ. ૧૫૫૫૫ નું કેટલું ?
૬૦) ૩૫૫૫ તેલોના રૂ. ૯૩૫૫૫ તો ૭૫ વાલનું શું ?
૬૧) રૂ. ૧૫૫ ની ૮ નંગ તો રૂ. ૦૫૫૫નાં કેટલાં નંગ ?
૬૨) રૂ. ૭૫ નું મણુ તો ૨૫૫ શેરનું શું ?
૬૩) ૭૫ ચુંડાના રૂ. ૬૫૫૫ તો એકરનું શું ?
૬૪) ૩૫ વાલના રૂ. ૧૫૫૫૫ તો તેલોનું શું ?
૬૫) રૂ. ૭૫ એ મણુ ખાંડ તો ૫ શેરનું શું ?
૬૬) ૧૫૫ પૈસાનું નવટાંક તો રૂ. ૦૫૫૫નું કેટલું ?
૬૭) ૩ અધોળનો રૂ. ૦૫૫૫૫ તો ૩ શેરનું શું ?
૬૮) રૂ. ૩૫૫૫ એ શેર તો અધોળનું શું ?
૬૯) રૂ. ૨૫૫૫ માસો તો રતીનું શું ?
૭૦) નવટાંકનો રૂ. ૦૫૫૫૫૫ તો શેરનું શું ?
૭૧) રૂ. ૩૫૫૫ એ શેર તો શેર ૦૫૫૫નું શું ?
૭૨) શેરના રૂ. ૦૫૫૫ તો શેર ૦૫૫૫ નું શું બેસે ?
૭૩) માસાનો રૂ. ૦૫૫૫ તો ૨૫૫૫ રતીનું શું ?
૭૪) રૂ. ૦૫૫૫નું ૦૫૫૫ શેર કોપરેલ મળે તો શેર ૨૫૫૫નું બેસે ?
૭૫) રૂ. ૦૫૫૫ની નવટાંક ચારોળી તો ૨૫૫૫ શેરનું શું ?

૪૨] સુરત શહેરનો “ ભૂગોળ શિક્ષક ” ત્રણ આના

- ૭૬) ૧૧ શેરનો ૩. ૦)૦૧ તો ૩૧૧૧ મણનું શું ?
- ૭૭) ૩. ૨૧૧૧ નું મણ તો ૫ શેરનું શું ?
- ૭૮) ૩. ૦૧૧૧ નું શેર ૭૩ મળે તો ૬ અધોળનું શું બેસે ?
- ૭૯) ૩. ૦૧૧૧ શેર શેવ તો શેર ૦૧૧૧ શેવનું શું ?
- ૮૦) ૩. ૦૧૧૧ નવટાંક બદામ તો ૨૧૧ શેરનું શું ?
- ૮૧) ૨ અધોળના ૩. ૦)૧૧ તો ૨૧૧ શેરનું શું ?
- ૮૨) ૧૧૧ શેર દૂધના ૩. ૦)૧૧ તો ૪૧૧ પાખનું કેટલું આવે ?
- ૮૩) દોઢ પાશેરની ૪ પાખ તો ૪ આનાનું કેટલું ?
- ૮૪) ૩. ૦)૧૧૧ ૨૧ શેર ચોખા મળે તો ૧૧૧૧ મણ ૨ શેરનું શું ?
- ૮૫) ૩. ૩)નું મણ તો ૩૧૧૧ આનાનું કેટલું ?
- ૮૬) ફર્લાંગ મુસાફરીની ૧૧૧ પેન્સ તો ૨૧૧ માઇલનું શું બેસે ?
- ૮૭) ૨૧૧ ફર્લાંગ મુસાફરી ૨ શિલિંગમાં થાય તો ૧૧ માઇલની મુસાફરીનું શું બેસે ?
- ૮૮) મણ વેગણના ૩. ૧૧૧૧ તો ૩. ૨)૧૧૧માં કેટલાં આવશે ?
- ૮૯) નવટાંકનો ૩. ૦)૧૧ તો ૩. ૨)૧૧માં કેટલું આવે ?
- ૯૦) ૩૧૧ પૈસાનું ૫ શેર તો ૩. ૦૧૧૧ કેટલું આવે ?
- ૯૧) શેરનો ૩. ૦)૧૧૧૧ તો ૩. ૧૧૧૧માં કેટલું આવે ?
- ૯૨) ૮૧ ડઝન ૧ નંગના ૧૨૧૧ રૂપિયા તો ૧૫૫ નંગનું શું ?
- ૯૩) પૌડ વજનના ૩૧૧ પૌડ પડે તો ૧૧૧ આંસનું શું ?
- ૯૪) ૧૧ આંસ દવાની ૧૧૧ શિલિંગ બેસે તો ૨૧૧ પૌડમાં કેટલી આવે ?
- ૯૫) ૩. ૧૯)૧ એ માણી વાલ મળે તો ૧૧૧ મણનું શું ?
- ૯૬) ૩. ૧૩૨ એ ભાર તો ૪૧૧ મણનું શું ?
- ૯૭) ૩. ૨૫૧૧ એ તોલો સોનું તો ૧ વાલ ૧ રતીનું શું ?
- ૯૮) ૩. ૧૨૦) એ બેડીઈ તો ૬૧ મણનું શું ?
- ૯૯) ૩. ૧૫૧૧૧ હજાર ૧૨૫ નંગનું શું ?

- ૧૦૦) ૩. ૧ાનું શેર તો અધોળનું શું ?
 ૧૦૧) ૩. ૪ાનું મણ તો ૨ા શેરનું શું ?
 ૧૦૨) ૩. ૦)નું શેર તો અધોળનું શું ?
 ૧૦૩) ૩. ૧૫) એ કળશી તો ૪ શેરનું શું ?
 ૧૦૪) ૫ પૈસાનું વાલ તો ગદિઆણાનું શું ?
 ૧૦૫) ૩. ૧૨ાા ગદિઆણો તો વાલનું શું ?
 ૧૦૬) ૩. ૨ા શેરના ૩. ૦)ના તો મણનું શું ?
 ૧૦૭) ૩. ૦)નું વાલ તો ૦ા તોલાનું શું ?
 ૧૦૮) ૩. ૧ાનું મણ તો ભારનું શું ?
 ૧૦૯) ૩. ૧) નું ૧ા મણ તો ભારનું શું ?
 ૧૧૦) ૧ા મણ કેરીના ૩. ૩) તો ૨ા કળશીનું શું ?
 ૧૧૧) ૩. ૧ાના ૨ પાઇનું ૦ાા મણ તો ૦ાા શેરનું શું ?
 ૧૧૨) એક આનાનું ૨ા શેર તો ૨ા મણનું શું ?
 ૧૧૩) શેરના ૩ આના તો શેર ૦)નું શું ?
 ૧૧૪) એક રૂપીઆનું ૧૨ શેર તો ૦ા શેરનું શું ?
 ૧૧૫) ૩. ૨ાા ગદિઆણો તો વાલનું શું ?
 ૧૧૬) ૩. ૦)ના નું એક અધોળ તો ૩. ૨ા નું કેટલું ?
 ૧૧૭) ૩. ૨ાાનું મણ તો ૫ શેરનું શું ?
 ૧૧૮) ૩. ૧પા નું કળશી તો ૨ા મણનું શું ?
 ૧૧૯) ૩. ૦ાનું વાલ તો ૧ા તોલાનું શું ?
 ૧૨૦) ૨ા ગદિઆણાના ૩. ૪૦) તો ૩. ૧ાનું કેટલું આવે ?
 ૧૨૧) ૩. ૧) ની ૩ શેર બરશી તો ૩. ૦) ની કેટલી ?
 ૧૨૨) ૩. ૦)ના ૧ પાઇનું ૨ા શેર તો અધોળનું શું ?
 ૧૨૩) શેર ૦)ના ૩. ૦) તો સવા પાંચ શેરનું શું ?

૪૪] પાંચમા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના.

૧૨૪) ૨૧ શેરનો એક પૈસો તો ૩૧ મણ ૪ શેરનું શું ?

૧૨૫) ૩. ૦)નું ૨૧ શેર તો ૩૧. ૦)નું કેટલું ?

૧૨૬) ૩. ૦)નાનું ૬૧ શેર તો મણનું શું ?

૧૨૭) ૭૧ શેરનો એક રૂપીઆ તો ૭૧ મણનું શું ?

૧૨૮) મણના ૩. ૧૧૧૧ તો કળશીનું શું ?

૧૨૯) ૭ પૈસાનું વાલ તો ૦૧ ગદિઆણાનું શું ?

૧૩૦) મણના ૩. ૧૧૧૧ તો કળશીનો બાવ શો ?

૧૩૧) ૩. ૧૧૧૧નું મન તો ૩. ૦૧૧૧૧નું કેટલું આવે ?

૧૩૨) ૩. ૦)નાનું અધોળ તો ૧૧ શેરનું શું ?

૧૩૩) ૨૧૧ શેરના ૧૨૧૧ પૈસા તો ૧૧૧ મણનું શું ?

૧૩૪) ૩. ૦)નાનું અધોળ તો ૩. ૧૧૧૧નું કેટલું ?

૧૩૫) અધોળનો ૩. ૦)ના તો ૩. ૦૧ ૦૧૧૧નું કેટલું ?

૧૩૬) ૩. ૧૦૧૧૧નું કળશી તો ૩. ૧)ના ૧૧૧ પાઇનું કેટલું ?

૧૩૭) ૧૧ મણના ૩. ૧૧૧૧૧ તો ખાંડીનું શું ?

૧૩૮) ૩. ૪૨)નું વર્ષ તો ૦૧૧ મહીનાનું શું ?

૧૩૯) ૨ મણના ૩. ૨)ના તો બેડીઆનું શું ?

૧૪૦) ૩. ૧૧૧ મહીનો તો ૩. ૨૧૧૧માં કેટલા દિવસ ?

૧૪૧) ૧૧૧ મણના ૩. ૨૧ તો બાવનું શું ?

૧૪૨) ૪૧૧ તમુના ૩. ૦૧૧૧૧ તો ૩ ગજનું શું ?

૧૪૩) ૩. ૨૬૧૧૧૧ તો ૨ વાલનું શું ?

૧૪૪) ૩. ૩૫) સેંકડો તો ૩. ૨)નાં કેટલાં નંગ ?

૧૪૫) ૩. ૪૩૧૧૧ એ હજાર તો ૬૨૧૧ નંગનું શું ?

૧૪૬) ૦૧૧૧ ૩૩૩૩૩ ૩. ૦)ના તો ઓસનું શું ?

ગુજરાતની સાંભૂંની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના. [૪૫

- ૧૪૭) રૂ. ૧૨૧ સેકડો તો રૂ. ૧૧૧૧૧૧ કેટલા નંગ ?
 ૧૪૮) રૂ. ૫૦) નું ૧૧ મણુ તો ૧૧ શેરનું શું ?
 ૧૪૯) રૂ. ૧૮૧૧ એ ભાર તો ૨૪ શેરનું શું ?
 ૧૫૦) રૂ. ૪૫)નું વર્ષ તો રૂ. ૨૧૧૧ માં કેટલી મુદત ?
 ૧૫૧) રૂ. ૨૪૧ એ તોલો તો ૧૧ વાલ ૧૧૧ રતીનું શું ?
 ૧૫૨) ૧૧૧ મણુના રૂ. ૨૧૧૧ તો ભારનું શું ?
 ૧૫૩) રૂ. ૪૧૧નું મણુ તો ૧૧ શેરનું શું ?
 ૧૫૪) રૂ. ૬૪૧૧ એડીઉં તો મણુનું શું ?
 ૧૫૫) રૂ. ૫૮ એડીઉં તો ૧૧ મણુનું શું ?
 ૧૫૬) વાલના રૂ. ૧૧૧૧૧૧ તો તોલોનું શું ?
 ૧૫૭) રૂ. ૧૧૧૧૧ વાલ તો ૧ ગદિઆણાનું શું ?
 ૧૫૮) રૂ. ૧૧૧૧ એ કળશી તો ૪૧૧ મણુનું શું ?
 ૧૫૯) ૧૧૧ મણુની દળામણી રૂ. ૦)૧૧૧૧ તો કળશીનું શું ?
 ૧૬૦) રૂ. ૫૨૧૧ એડીઉં તો ૨ એડીઆ ૪ મણુનું શું ?
 ૧૬૧) રૂ. ૨૧૧૧ એ મણુ તો ૩૧૧૧ શેરનું શું ?
 ૧૬૨) રૂ. ૨૧૧૧૧૧ મણુ તો ૧૫ શેરનું શું ?
 ૧૬૩) રૂ. ૨૧૧૧ એડીઉં તો ૨૧૧ એડીઆ ૫ મણુનું શું ?
 ૧૬૪) તોલોના રૂ. ૧૧૧૧૧૧ તો ૧૧ ગદિઆણો ૨ વાલનું શું ?
 ૧૬૫) ૨૧૧ શેરના ૧૧૧ આના તો ૨૧૧ મણુનું શું ?
 ૧૬૬) રૂ. ૧૧૧૧૧૧નું મણુ તો એડીઆનું શું ?
 ૧૬૭) ૨ વાલનો રૂ. ૧૧૧૧૧૧૧ તો ૩ તોલોનું શું ?
 ૧૬૮) રૂ. ૧૧૧૧૧ એ મણુ મીઠું તો રૂ. ૮૧૧૧૧૧ કેટલું ?
 ૧૬૯) એક આનાનું ૩૧૧ વાલ તો ૧૨૧ તોલોનું શું ?
 ૧૭૦) રૂ. ૧૮૧૧૧ એ શેર તો રૂપીઆભારનું શું ?

૪૬] બીજા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” એ આના

- ૧૭૧) રૂ. ૦૮૮૧૧૧ નું ૧૧ શેર તો ૩૧૧૧ મથતું શું ?
- ૧૭૨) રૂ. ૨૭૧૧ મહીને તો ૧૨ દિવસનું શું આપવું ?
- ૧૭૩) કોડીના રૂ. ૨૮૧૧૧ તો ૪ નંગનું શું ?
- ૧૭૪) રૂ. ૧૬૧૧ ખાંડી તો રૂ. ૨૮૧૧માં કેટલું આવશે ?
- ૧૭૫) ૩૫ નળીઆના રૂ. ૧૧૧૧ તો હજારનું શું ?
- ૧૭૬) રૂ. ૧)ની ૫ કોડી તો ૯ નંગનું શું ?
- ૧૭૭) રૂ. ૧૧૧૧૧ એ ગ્રોસ તો ૨ ગ્રોસ ૪ ડઝનનું શું ?
- ૧૭૮) રૂ. ૨૬૧૧૧ સેંકડો તો કોડીનું શું ?
- ૧૭૯) રૂ. ૩૬૧૧૧નું એકર તો રૂ. ૪૧૧૧૧નું કેટલું ?
- ૧૮૦) વીંધાના રૂ. ૩૪૧૧ તો રૂ. ૧૨૧૧૧૧માં કેટલું આવે ?
- ૧૮૧) રૂ. ૧)નું ૧૧૧૧ વાર તો ૫૧ ગજનું શું ?
- ૧૮૨) રૂ. ૪૧૧૧ એ વાર તો રૂ. ૫૧ નું કેટલું ?
- ૧૮૩) ૬ વારનો રૂ. ૧) તો ૨૪૧૧૧ ગજનું શું ?
- ૧૮૪) ગજના રૂ. ૧૦૧ તો રૂ. ૧૧૧૧૧માં કેટલું આવે ?
- ૧૮૫) રૂ. ૧)નું ૧૦ ગજ તો રૂ. ૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૧૮૬) ૮૧ ગજનો રૂ. ૧) તો ૫૧૧ વારનું શું ?
- ૧૮૭) રૂ. ૧૫૦) નું ૨ ટકા લેખે ૧૧૧ વર્ષનું વ્યાજ શું ?
- ૧૮૮) રૂ. ૨૫૧૧૧ ગજ તો ૧૧૧ વાર ૬ તસુનું શું ?
- ૧૮૯) રૂ. ૩૨૧૧૧૧ ૧ પાછનો તોલો તો ૧૧૧૧ ગદિઆણા ૩૧૧૧ વાલ
૦૧૧૧ રતીનું શું ?
- ૧૯૦) ખાંડીના રૂ. ૩૭૧૧ તો રૂ. ૦)નું કેટલું આવે ?
- ૧૯૧) રૂ. ૨૦)નું ૩૩૧૧૧ મથુ તો રૂ. ૬૧૧૧૧નું કેટલું ?
- ૧૯૨) હજારના રૂ. ૪૧૧૧૧ તો ૬૦ નંગનું શું ?
- ૧૯૩) રૂ. ૧૨૧૧ એ સેંકડો તો રૂ. ૧૧૧૧ નાં કેટલાં નંગ ?

ત્રીજા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” અઢી આના [૪૭

૧૯૪) ૩. ૪૦)નું ૩૫ વર્ષનું આજ ૩. ૭ થયું તો દર કેટલો ?

૧૯૫) ૨૫૦૦ નળીઆના ૩. ૧૮૫૫ તો સે કડોનો ભાવ શો ?

૧૯૬) ૩. ૧૭૫ એ મળુ તો શેર ૧૩૫૫નું શું ?

૧૯૭) ૩. ૯૩૫૫ સે કડો તો ૧૫૨૦ નંગનું શું ?

૧૯૮) ૩. ૨૫૫ એ ગજ તો ૭ ગજ ૨૫ તસુનું શું ?

૧૯૯) ગજના ૩. ૮૫ તો ૩. ૧)નું કેટલું ?

૨૦૦) રોજના ૦)ના ૧ પાછ તો વર્ષનું શું ?

૨૦૧) ૩. ૦)નાનું ૧૫ વાલ તો ૨૫ તોલાનું શું ?

૨૦૨) ૩. ૩૫૫૫નું ૦૫ મળુ ૯૫૫ શેર તો ૪૫૫ શેરનું શું ?

૨૦૩) ૩૫૫૫ શેરના ૩. ૧૫૫૫ તો ૬ શેરનું શું ?

૨૦૪) ૩. ૨૭૫નું ૧૫ મળુ તો ૩. ૦૫૫૫નું કેટલું આવે ?

૨૦૫) ૧૫ શેરના ૩. ૦)ના તો ૧ મળુ ને શેર ૦૫૫નું શું ?

૨૦૬) વર્ષના ૩. ૧૪૬૫ તો ૩. ૩૦૫૫માં કેટલા દિવસ ?

૨૦૭) ૩. ૨૩૫૫ મળુ તો ૩. ૨૫માં કેટલું આવે ?

૨૦૮) ૩. ૦)નું ૩ તસુ તો ૪૫ વારનું શું ?

૨૦૯) ૧ મળુના ૩. ૧૭૫ તો ૩. ૦)નાનું કેટલું ?

૨૧૦) ૩. ૪૫) ગાલ્લી તો ૩. ૦૦૫ નું કેટલું ?

૨૧૧) તોલાનો ૩. ૧૫ તો ૧૫ વાલ ૧૫ રતીનું શું ?

૨૧૨) ૦૫ મળુના ૩. ૫) તો અધોળનું શું ?

૨૧૩) ૬ પૈસાનું શેર ૩૫ તો ૧૦ પૈસાનું કેટલું ?

૨૧૪) ૩. ૨૧) એ મળુ તો ૩. ૪૫૫૫નું કેટલું ?

૨૧૫) ૩૫૫ મળુના ૩. ૩૫૫ તો ખાંડીનો ભાવ શો ?

૨૧૬) ૩. ૯)નાં ૧૨ દિવસ તો મહીનાનું શું ?

૨૧૭) ૩. ૧૫૫૫ મળુ તો ૧૫ ખાંડી ૩ મળુનું શું ?

૪૮] ચોથા ધોરણનો “ મિષ્ટમણિત શિક્ષક ” ચાર આના

- ૨૧૮) રૂ. ૭૫) વર્ષ તો ૩ માસ ૧૨ દિવસનું શું ?
- ૨૧૯) ખાંડીના રૂ. ૧૮૧૧૧ તો રૂ. ૦)ના નું કેટલું ?
- ૨૨૦) મણના રૂ. ૧૧૧૧ તો ૨ શેરનું શું ?
- ૨૨૧) રૂ. ૨૦૧નું ૩૩૧૧ મણ તો રૂ. ૬૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૨૨૨) ૩ તસુના રૂ. ૦)ના તો ૨૧ ગજનું શું ?
- ૨૨૩) રૂ. ૫૧૧ નું ગજ તો રૂ. ૦૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૨૨૪) રૂ. ૩૧૧૧ નું મણ તો રૂ. ૦૧૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૨૨૫) મહીનાના રૂ. ૬૧૧૧ તો ૫ દિવસનું શું ?
- ૨૨૬) રૂ. ૨૬૧ મહીના તો ૧૦ દિવસનું શું ?
- ૨૨૭) રૂ. ૧) નું ૧૧૧ શેર તો રૂ. ૦)ના નું કેટલું ?
- ૨૨૮) રૂ. ૧)નું ૧૧૧ શેર તો ૭.૧ રૂપિયાભારનું શું ?
- ૨૨૯) રૂ. ૩૧૧૧૧ ગાલ્લી તો કળશીનું શું ?
- ૨૩૦) એક પૈસાની ૨ સ્ટીલ મજે તો રૂ. ૫ માં કેટલી સ્ટીલ આવે ?
- ૨૩૧) રૂ. ૪૬૧૧૧ વીંધું તો રૂ. ૧૬૧ ૦૧૧ નું કેટલું આવે ?
- ૨૩૨) રૂ. ૧૧ ના ૨૫ નંગ તો કોડીનું શું ?
- ૨૩૩) રૂ. ૩૧૧ એ ગજ તો ૩૧૧ ગજ ૩ તસુનું શું ?
- ૨૩૪) રૂ. ૨૫૧૧ એ ભાર તો ૭ મણ ૫ શેરનું શું ?
- ૨૩૫) રૂ. ૩૧૧૧૧ મહીના તો રૂ. ૬૧૧ માં કેટલા દિવસ ?
- ૨૩૬) રૂ. ૨૩૧૧ એ હજાર ૨૩૫૦૦ નંગનું શું ?
- ૨૩૭) રૂ. ૦)ના ૨૦ નંગ તો ૨૫૦૦ નંગનું શું ?
- ૨૩૮) રૂ. ૧૬)ના હજાર તો રૂ. ૧) ના કેટલાં નંગ ?
- ૨૩૯) પાછના ૨૧૧ નંગ તો એ હજારનું શું ?
- ૨૪૦) હજારના રૂ. ૩૭૧૧ તો રૂ. ૦)ના કેટલા નંગ ?
- ૨૪૧) રૂ. ૧૧૧ ના ૧૨૫ નંગ તો સેંકડાનું શું ?

- ૨૪૨) ૪ શેરનો રૂ. ૦)ના તો ૧૧૧ કુળશીનું થું ?
- ૨૪૩) રૂ. ૨૫૦ ગજ તે ૮ તમનું થું ?
- ૨૪૪) ૪૫) નંગના રૂ. ૧)ના તો સેંકડાનું થું ?
- ૨૪૫) રૂ. ૧૧૧ સેંકડો તો રૂ. ૧)ના ના કેટલા નંગ ?
- ૨૪૬) રૂ. ૨૧૧ સેંકડો તો રૂ. ૧૧૧ ના કેટલા નંગ ?
- ૨૪૭) ૦૧૧૧ શેરના રૂ. ૦)ના તો રૂ. ૭૫ નું કેટલું ?
- ૨૪૮) રૂ. ૧૧૧ ના ૮૫ નંગ તો સેંકડાનું થું ?
- ૨૪૯) ૬૦ નંગનો રૂ. ૧૧૧ તો સેંકડાનું થું ?
- ૨૫૦) રૂ. ૧૧૧ ના ૪૫ નંગ તો હજારનું થું ?
- ૨૫૧) પાંચનું ૨૧૧ શેર તો ૦૧ ગાંધી ૫ મથનું થું ?
- ૨૫૨) રૂ. ૦૧૧૧ ના ૧૨૦ નંગ તો ૪ નંગનું થું ?
- ૨૫૩) ૧૧ ગજના રૂ. ૦)ના તો રૂ. ૨૧૧ નું કેટલું આવે ?
- ૨૫૪) રૂ. ૫૧૧ એ કોડી તો હજારનું થું ?
- ૨૫૫) રૂ. ૨૪ નું ખાંડી તો ૧૧૧૧ મથ ૫ શેરનું થું ?
- ૨૫૬) રૂ. ૦)ના નું શેર તો ગાંધીનું થું ?
- ૨૫૭) ૫ દિવસના રૂ. ૦૧૧૧ તો ૨ મહીના ૨ દિવસનું થું ?
- ૨૫૮) રૂ. ૦૧ નું ૬૧ શેર તો ૧૧૧ મથનું થું ?
- ૨૫૯) રૂ. ૦)ના વ્યાજ મેળવવા રૂ. ૧૦૦) રોકવા તો રૂ. ૫૦) વ્યાજ મેળવવા થું રોકાવું ?
- ૨૬૦) એક રૂપીએ ૪ પાઈ કર ભરવો પડે તો રૂ. ૦૧ કર કેટલાની આવક હોય તો ભરવો પડે ?
- ૨૬૧) રૂ. ૩૧ મથ દૂધ મળે તો ૧૧૧ મથ ૫ શેરનું થું ?
- ૨૬૨) રૂ. ૦)ના શેર ગોળ તો રૂ. ૩૧૧૧માં કેટલો આવશે ?

૫૦] પહેલી એપ્રિલો "ક્રિટેશન શિક્ષ" બહી આના.

- ૨૬૩) એક રૂપીએ રૂ. ૦)૦ કર બરવો પડે છે તો એ લેખે મારે
રૂ. ૦ કર બરવો પડે છે ત્યારે મારી ચોક્ખી આવક કેટલી ?
- ૨૬૪) રૂ. ૨૧૧ એ ખાંડી તો ૨૫ શેરનું શું ?
- ૨૬૫) એકરના રૂ. ૨૪૫) તો ૧૧ ગુંદાના શું ?
- ૨૬૬) ૧૦૦ નાળીએરના રૂ. ૬૮૮ તો રૂ. ૨૮૮૧ નાં કેટલાં ?
- ૨૬૭) રૂ. ૧૧૧ કોથળો તો ૬૧ શેરનું શું ?
- ૨૬૮) રૂ. ૧૩૬) બાર તો ૦૧૧ મથુનું શું ?
- ૨૬૯) ૫ ટકા લેખે રૂ. ૭૨૦) નું દોઢ વર્ષનું વ્યાજ શું ?
- ૨૭૦) રૂ. ૨૧૧માં ૧૧ ગુંદો તો એકરનું શું ?
- ૨૭૧) ૬૧ નંગના રૂ. ૦૧૧ તો સેંકડાનું શું ?
- ૨૭૨) રૂ. ૦૧૧ નું ૭૧૧ શેર તો કોથળાનું શું ?
- ૨૭૩) ૧૧૧ મથુના રૂ. ૨૧ તો ૨ બારનું શું ?
- ૨૭૪) રૂ. ૨૮૮૧ નું ૧૧ ગજ તો ૨ ગજનું શું ?
- ૨૭૫) ૫ શેરના રૂ. ૦)૧ તો બેરીઆનું શું ?
- ૨૭૬) રૂ. ૩)૧ નું ૨૧૧ શેર તો કળશીનું શું ?
- ૨૭૭) રૂ. ૨૧૧ નું ૫ શેર તો બેરીઆનો બાવ શો ?
- ૨૭૮) રૂ. ૨૧૧ નું શેર તો રૂ. ૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૨૭૯) રૂ. ૨૩૧૧૧ બેરીકેં તો ૧૫ શેરનું શું ?
- ૨૮૦) રૂ. ૧)૧૧૧ નું ૭૧૧ શેર તો રૂ. ૭૦) નું કેટલું ?
- ૨૮૧) ૨૧૧ શેરના ૩૧૧ પૈસા તો ૧૬ મથુનું શું ?
- ૨૮૨) ૩ પૈસાનું ૧૧ શેર તો રૂ. ૧૧૧ નું કેટલું ?
- ૨૮૩) ૫ શેરની ૬ પાઈ તો ૨ કળશીનું શું ?
- ૨૮૪) ૧૧ શેરના ૩૧૧ પૈસા તો ૮ મથુનું શું ?
- ૨૮૫) રૂ. ૮૧૧૧ નું મથુ તો ૭ શેરનું શું ?

- ૨૮૬) ૩. ૨૫૬) બેડીઉં તો ૩. ૧) નું કેટલું ?
- ૨૮૭) ૩. ૮૪) ખાંડી તો ૩. પા નું કેટલું ?
- ૨૮૮) એક આનાનું ૧૫ શેર તો ૧૧૧ ગાંધી ૩ મણનું શું ?
- ૨૮૯) ૩. ૭૨ ભાર તો ૩. ગાંધી નું કેટલું ?
- ૨૯૦) ૪૨, ૪૪, ૪૮, ૫૦ અને સાદા તોલે ૩૨ મણપાકાના કાચા મણ કેટલા ?
- ૨૯૧) ૩. ૭૭૧ ખાંડી તો ૧૨૧૧ શેરનું શું ?
- ૨૯૨) ૧૨૧૧ શેરના ૩. ગાંધી ૧૧૧ પાંચ તો ખાંડીનું શું ?
- ૨૯૩) ૩. ૨૭૧૧ ખાંડી તો ૧૧ શેરનું શું ?
- ૨૯૪) ૩. ૦) નું ૦૧ શેર તો કળશીનું શું ?
- ૨૯૫) ૩. ૯) ભાર તો ૪ મણનું શું ?
- ૨૯૬) ૩. ૭૬૧૧૧ ગાંધી તો ૫ શેરનું શું ?
- ૨૯૭) ૧૧૧ પૈસાના ૪ તાવ તો ૩. ગાંધી ના કેટલા કાગળ ?
- ૨૯૮) ૫ શેરના ૩ પૈસા તો ગાંધીનું શું ?
- ૨૯૯) ૩. ૦૬૧૧૧ ૫ શેર તો ૧૧૧ ખાંડીનું શું ?
- ૩૦૦) ૨ પાંચનું ૫ શેર તો ગાંધીનું શું ?
- ૩૦૧) ૩. ૭૧૧૧ રીમ તો ૨૧૧ રીમ ૨ તાવનું શું ?
- ૩૦૨) ૩. ૦૬૧૧૧ નું ૫ શેર તો ગાંધીનું શું ?
- ૩૦૩) ૭૪ શેર પાકાના ૪૨, ૪૪, ૪૫, ૪૮ અને સાદા તોલે કાચા શેર કેટલા ?
- ૩૦૪) ૧ આનાનું ૩ શેર તો ૪૧૧ મણીનું શું ?
- ૩૦૫) ૩. ૫૨૧૧ ગાંધી તો ૧૫ શેરનું શું ?
- ૩૦૬) ૩. ૪૫ નું વર્ષ તો ૧૧ માસ ૧૧ દિવસનું શું ?
- ૩૦૭) મણે ૨, ૨૧, ૨૧૧, ૩, ૩૧, અને ૪. બારદાન કાપતાં ૨૪ મણનું બાકી તોલ શું રહેશે ?

૫૨] પાંચમા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના.

- ૩૦૮) ૧ પેનની ૨ પાઇ તો ૩. ૧) માં કેટલી આવશે ?
- ૩૦૯) ૩ ૪૫) ભાર તો ૪ શેરનું શું ?
- ૩૧૦) ભારના ૩. ૩૭૫ તો ૩ ૦૦૦ નું કેટલું ?
- ૩૧૧) ૨૫ શેરના ૩. ૦)૦ તો ૩ ૦૦૦ નું કેટલું ?
- ૩૧૨) રીમના ૩. ૫) તો તાવનું શું ?
- ૩૧૩) ૫ શેરના ૩. ૦૦૦ તો ગાલ્લીનું શું ?
- ૩૧૪) ૩. ૨૭૦ ગાલ્લી તો ૨૫ મથનું શું ?
- ૩૧૫) ૪૨ તોડે ૨૧ મથનું, ૪૪ તોડે ૫૫ મથનું, ૪૫ તોડે ૬૭૫ મથનું, ૪૮ તોડે ૮૪ મથનું. અને ૬૦ તોડે ૭૫ મથનું કાચના પાટા મથનું કેટલા ?
- ૩૧૬) ૩. ૬૦ એ સેક્ટો તો ૧૦ નંગનું શું ?
- ૩૧૭) ૩. ૧૫૦ તોડે તો ૩ ૦૦૦ માં કેટલું આવે ?
- ૩૧૮) ૩ ૭૦ એ રીમ તો ૨ તાવનું શું ?
- ૩૧૯) ૩. ૧૫) ના ૫ રીમ તો ૫ તાવનું શું ?
- ૩૨૦) ૩. ૭૦ એ મથ તો શેર ૦)૦ નું શું આપવું ?
- ૩૨૧) ૨ અધોળના ૩. ૦)૦૦૦ તો મથનું શું ?
- ૩૨૨) ૭ આનાનું ૨૫ શેર તો ખાંડીનું શું ?
- ૩૨૩) ૧ શેરના ૩. ૦)૦૦૦ તો કળશીનું શું ?
- ૩૨૪) ૩ શેરના ૩. ૦૦૦૦ તો ભારનું શું ?
- ૩૨૫) નવટાંકના ૪ પૈસા તો મથનું શું ?
- ૩૨૬) ૦૦૦ પાશેરની ૧ પાઇ તો ૦૦૦ શેરનું શું ?
- ૩૨૭) ૩ ૦)૦ નું નવટાંક તો મથનું શું ?
- ૩૨૮) ૩. ૨૫) નું મથ તો ૩. ૦૦૦ નું કેટલું આવે ?
- ૩૨૯) ૩. ૦૦૦ નું અધોળ તો અધમથનું શું ?

- ૩૩૦) રૂ. ૧૫)નું ૦૧ મણ તે રૂપીઆભારનું શું ?
 ૩૩૧) રૂ. ૦)નું શેર આવે તે રૂ. ૨૫)માં કેટલું આવે ?
 ૩૩૨) પૈસાનું નવટાંક તે મણનું શું ?
 ૩૩૩) રૂ. ૩૧૧ સેંકડો તે હજારનું શું ?
 ૩૩૪) ૧૧ શેરનો રૂ. ૦)નું ૦૧ આંડીનું શું ?
 ૩૩૫) રૂ. ૦૧૧ ની ૧૦૦ પેન તે ૧૦ પેનનું શું ?
 ૩૩૬) રૂ. ૧૧નું શેર તે રૂ. ૦)નું કેટલું ?
 ૩૩૭) રૂ. ૧૧૧ના ૧૦૦ ફેળાં મળે તે ૨૩૨ ફેળાનું શું ?
 ૩૩૮) રૂ. ૬૫૧ ગાદીનો ૪૧૧ મણનું શું ?
 ૩૩૯) સેંકડાના રૂ. ૩)નું તે રૂ. ૧૧૧નાં કેટલા નંગ ?
 ૩૪૦) ૮૦ નંગના રૂ. ૩૧૧ તે સેંકડાનું શું ?
 ૩૪૧) એક ટોપીના રૂ. ૦)ના પડે તે રૂ. ૬૧૧માં કેટલી ટોપીઓ આવે ?
 ૩૪૨) ૧૧ શેરના રૂ. ૦)નું તે રૂ. ૨૧૧માં કેટલું આવે ?
 ૩૪૩) શેર ૩)નું તે એક આનો તે આંડીનું શું ?
 ૩૪૪) રૂ. ૨૭૧ એ માણી તે શેરનું શું ?
 ૩૪૫) ૧૧ દિવસના રૂ. ૧)નું તે વર્ષનું શું ?
 ૩૪૬) ૫ શેરનો રૂ. ૦)નું તે ૮ મણનું શું ?
 ૩૪૭) ૧૧ શેર દિવસના રૂ. ૦)ના તે રૂ. ૩૦નું કેટલું ?
 ૩૪૮) ૮ મણના રૂ. ૨૫) તે ૧ શેરનું શું ?
 ૩૪૯) ગાદીના રૂ. ૪૦) તે રૂ. ૦)માં કેટલું આવે ?
 ૩૫૦) રૂ. ૨૮)નું મહીનો તે ૨૧૧ મહીના ૧૦ દિવસનું શું ?
 ૩૫૧) રીમ કાગળનો રૂ. ૧૧૧ પડે તે ૨૦ તાલનું શું ?

મે ૧ સી. ડી. શાહ એન્ડ કો. કૃત-પુસ્તકે
ખાળવર્ગની નોંઠ બે આના

પહેલીના અર્થ અઢી આના જેમાં:— અર્થ, કવિતાની સમજુતી, પાઠનો સાર, અથરા શબ્દો, જોડાક્ષર, ડમ્બેલ્સની ફિલ વગેરે.

ખીજીના અર્થ ચાર આના જેમાં:—અર્થ, કવિતાની સમજુતી, પાઠના સવાલ, પાઠનો સાર, ભૂગોળના સવાલ, પાડવાર અથરા શબ્દો, જોડાક્ષર, કડાં ફિલ વગેરે.

ત્રીજીના અર્થ પાંચ આના જેમાં:—અર્થ, કવિતાની સમજુતી, પાઠના સવાલ, પાઠનો સાર, ભૂગોળના સવાલ, પાડવાર અથરા શબ્દો, જોડાક્ષર, કડાંની ફિલ વગેરે,

ચોથીના અર્થ સાડા સાત આના જેમાં:—અર્થ, કવિતાની સમજુતી, તમામ પાઠના સવાલ તથા સાર. અથરા શબ્દો, જોડાક્ષર, મુખ્ય ઈલાકાની ભૂતળ, ફિલ વગેરે.

પાંચમીના અર્થ આઠ આના જેમાં:—અર્થ, કવિતાની સમજુતી, વ્યુત્પત્તિ, પાઠના સવાલ, પાઠનો સાર, અપૂર્ણા કના નિયમો, બ્રિટિશ હિંદના રાજકીય ભાગ વગેરે

છઠ્ઠીના અર્થ નવ આના જેમાં:—શબ્દાર્થ વ્યુત્પત્તિ પ્રમાણે અને ૩૬ અને રીતે, કવિતાનો અન્યથા, કવિતાની સમજુતી, પાઠના સવાલ, પાઠનો સાર, વગેરે.

સાતમીના અર્થ દસ આના જેમાં:— શબ્દાર્થ વ્યુત્પત્તિ પ્રમાણે અને ૩૬ અને રીતે, કવિતાનું વિવરણ સ્પષ્ટીકરણ, પાઠના સવાલ, પાઠનો સાર, કવિતામાં આવેલા ભક્તોની ઓળખાણ વગેરે.

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૧જાના અર્થ ૪ આના

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૨જાના અર્થ ૫ આના

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૩જાના અર્થ ૭ આના

ત્રિવેદિ વાચનમાળા સાતે પુસ્તકોના અર્થો તૈયાર છે

મેસર્સ. સી. ડી. શાહ એન્ડ કો. શાહપોર-મુરત.

મુખગણિતની ચોપડી ખરીદતાં પહેલાં “મુખગણિત શિક્ષક”
જરૂર જોજો.

જ્યાં અઘાપિ બહાર ન પડેલી એવી જગ્યા !

પ્રશ્નોત્તરમાળા

ગુજરાતની સાઠ ભૂગોળની ત્રણ આના.

મુખ્ય ઇલાકાની ભૂગોળની સાડા ચાર આના.

હિંદુસ્તાનની સાઠ ભૂગોળની ચાર આના.

ડિકટેશન શીખવા શીખવવાનું અપૂર્વ સાધન જેમાં :-

૧] પાઠવાર અધરા શબ્દો.

૨] જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

૩] કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી

૪] જોડાક્ષર. ૫] મળતા જોડાક્ષર.

૬] પરીક્ષાના ડિકટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

બાળપોથીનો	૦-૨-૦	ત્રીજનો	૦-૩-૦	} ડિકટેશન શિક્ષક
પહેલીનો	૦-૨-૬	ચોથીનો	૦-૪-૦	
બીજનો	૦-૩-૦	પાંચમીનો	૦-૪-૦	

“ મુખગણિત શિક્ષક ”

બાળવર્ગનો	૦-૧-૬	ત્રીજ ધો.નો	૦-૨-૬
પહેલા ધો.નો	૦-૧-૯	ચાથા ધો.નો	૦-૪-૦
બીજા ધો.નો	૦-૨-૦	પાંચમા ધો.નો	૦-૪-૦

સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ. શાહપોર-સુરત.

